

VI FÖRÄNDRAR ARBETSMARKNADEN

Utvecklingen i det nationella socialfondsprogrammet för investering i tillväxt och sysselsättning 2017:2

Tema funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Förord

Svenska ESF-rådet ska enligt regleringsbrevet under år 2017 tre gånger redovisa utvecklingen i socialfondsprogrammet. Den här rapporten ska vara hos regeringen senast 31 juli.

Uppföljning är en del av att sprida information och styra verksamheter mot uppsatta mål och den här rapporten redovisar utvecklingen i det nationella socialfondsprogrammet 2014–2020. Ett viktigt syfte med rapporten är att, som en grund för det fortsatta arbetet, ge kunskap om programmets genomförande och vilka resultat som nåtts hittills. Här redovisas genomförandet bland annat med aktivitets- och resultatindikatorer och de mål som ställts upp i det operativa programmet.

Kvinnor och män som är arbetslösa eller som står långt från arbetsmarknaden och har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är en av de målgrupper socialfondsprogrammets insatser inom programområde 2 riktar sig till. I den här rapporten kartläggs hur det arbetet har gått hittills. Hur många har deltagit i projekt och hur har det gått för dem efter projektdeltagande?

Rapporten är framtagen av ESF-rådets programenhet. Huvudförfattare till rapporten är Aurora Lewén och Lennart Thörn. Textbidrag har även lämnats av Susanna Holzer, Emilia Liljefrost och Rickard Ruhngård

Lars Löw
Generaldirektör
Svenska ESF-rådet

Innehåll

Förord	2
Innehåll	3
Sammanfattande slutsatser.....	4
Inledning	7
Utveckling i socialfondsprogrammet	9
Utllysningar	9
Ansökningar	10
Beviljade projekt.....	10
Godkända kostnader.....	11
Projektdeltagare	13
Programområde 1	15
Programområde 2	18
Programområde 3	22
Fördjupning: funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.....	24
Inledning.....	24
Bakgrundsinformation gällande funktionsnedsättning	25
En stor grupp unga män i socialfondsprojekten.....	27
Övriga inom målgruppen inte lika väl representerade	28
En majoritet har grundskoleutbildning	29
Deltagarna har varit arbetslösa en längre tid.....	30
Få nyanlända	31
Kvinnor och män som har aktivitetsersättning deltar sällan i socialfondsprojekt.....	31
Projektet Porten har fokus på kvinnor och män som har en funktionsnedsättning	31
Deltagarnas status vid avslut.....	32
Projektet Skapa 2.0 bryter mönstret	33
Deltagare i projektet UngKOMP har stärkt sin ställning.....	34
Unga med aktivitetsersättning – kommande rapport från Temagruppen Unga i arbetslivet	36
Bilaga 1. Tabeller	38
Bilaga 2. Projektexempel från Europeiska socialfonden	

Sammanfattande slutsatser

Rapporten inleds med en redovisning av hur långt genomförandet av programmet hunnit. Denna del fokuseras på en uppföljning av programmets kvantifierade mål, resultatmål samt förutsättningarna att nå de nivåer på deltagare och ekonomisk redovisning till Kommissionen som krävs för att Sverige ska få ta del av resultatreserven.

Av redovisningen framgår att genomförandet av programmet i huvudsak löper väl och att 52 procent av programmets totala ram nu är in-tecknad. De kostnader som godkännts efter projekt lämnat in ansökan om utbetalning har i programmets inledning varit lägre än beräknat men från årsskiftet har en tydlig nivåhöjning skett vilket har varit nödvändigt för att nå de ekonomiska mål som finns i genomförandet.

För programområde 1 och 2 finns ett resultatramverk för vad som ska uppnås för att Sverige ska få ta del av resultatreserven uttryckta som ett deltagarmål och ett finansiellt mål. För programområde 1 visar uppföljningen att målet för antalet deltagare nås med god marginal medan det finansiella målet ser ut att nås om än, med en i sammanhanget, liten marginal. Det finansiella målet är känsligt för eurokursens utveckling och om euron stärks framöver minskar marginalen. För programområde 2 visar uppföljningen att både målen kommer att nås med god marginal. Det är därför viktigt att säkra nivåerna på de godkända kostnaderna i programområde 1 under åren 2017 och 2018.

Förutsättningarna är goda att nå programmets mål för antal deltagare och använda hela den finansiella ramen men några problem finns. Generellt gäller att planeringsnivån avseende deltagare är högre i de beviljade projekten än det finansiella in-tecknandet vilket innebär att det finns utrymme för insatser med högre kostnad per deltagare framöver.

För programområde 1 är det dock ännu inga arbetslösa deltagare redovisade och programmets mål uppgår till 5 000 deltagare. Utlysningar har genomförts men såväl administrativa regler och avsaknad av kontakter mellan aktörer har inneburit att det inte gått att organisera sådana projekt. ESF-rådet behöver tillsammans med andra genomförandeaktörer komma fram till möjliga lösningar på detta. Det finns i nuläget ännu inga långsiktiga resultat avseende deltagare inom programområdet.

För programområde 2 har ungdomssatsningar inom särskilt mål 2.2 prioriterats i inledningen av genomförandet men trots detta är det planerade antalet deltagare i beviljade projekt klart högre i förhållande till programmålet i både mål 2.1 och 2.3. Det beror på att programmålet för mål 2.2 är 40 000 deltagare medan det i mål 2.1 och 2.3 är 30 000 respektive 40 000 deltagare. Så trots att arbetslösheten bland unga minskar således behöver ESF-rådet prioritera utlysningar inriktade mot ungdomsgruppen framöver.

På grund av låga svarsfrekvenser i de enkätundersökningar som görs för att samla in data för de långsiktiga resultatindikatorerna kan inte dessa redovisas. En registerlösning är dock klar men några data från denna har inte hunnit tas fram till denna rapport men kommer att redovisas i uppföljningen i november. Istället redovisas en uppföljning av de omedelbara resultatindikatorer som motsvarar de resultatsatta långsiktiga resultatindikatorerna. Där framgår att för mål 2.1 och 2.2 ligger de

omedelbara resultaten över eller i nivå med programmets långsiktiga målsättningar medan det däremot för särskilt mål 2.3 ligger under.

För programområde 3 är det kvantifierade målet på 20 000 deltagare snart uppnått. Liksom för programområde 2 finns inga långsiktiga resultat att redovisa utan det kommer att ske i november. När det gäller det kortsiktiga resultatet är 53 procent av deltagarna i sysselsättning när de avslutar insatsen vilket är klart högre än programmets långsiktiga mål på 33 procent.

Programområde 3 ska vara avslutat senast 2018 och ESF-rådet bedömer att hela programmets ram i svenska kronor kommer att användas. Föresättningarna för att rekvirera hela ramen i euro är dock mycket liten. Den omräkningskurs på 8,39 kronor per euro som de förvaltande myndigheterna av ESI-fonder ska använda har varit klart lägre än den faktiska kursen. I de stödberättigande kostnader som godkänts till och med maj 2017 har en kursförlust mellan omräkningskurs och faktisk kurs på 6,3 miljoner euro uppstått. För att det ska vara möjligt att rekvirera hela ramen i euro krävs en tydlig försvagning av euron till en nivå under 8,39 och eller en höjning av omräkningskursen. Även om omräkningskursen höjs så innebär så är det mycket tveksamt om det går att mobilisera insatser i de stödberättigande regionerna för att på kort tid använda ytterligare medel än de som redan är beviljade.

Rapportens fördjupning gäller en av målgrupperna i programområde 2, kvinnor och män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Hittills har närmare 2 900 personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga påbörjat deltagande i ett socialfondsprojekt. De utgör 16 procent av det totala antalet deltagare inom programområde 2.

Mer än två tredjedelar, 69 procent av deltagarna med funktionsnedsättning är ungdomar under 25 år. Många ungdomsprojekt startade tidigt i programperioden och den höga andelen ungdomar är inte specifik för gruppen med funktionsnedsättning, utan ett generellt mönster inom programområdet. Vi kan se att könsfördelningen inom ungdomsgruppen är skev, 36 procent av de unga deltagarna är kvinnor och 64 procent män. Inom övriga åldersgrupper är könsfördelningen jämnare.

Sett till utbildningsnivå och arbetslöshetstidens längd kan målgruppen anses vara relevant för projekten att rikta sina ansträngningar mot. En majoritet, 55 procent, har grundskoleutbildning som högsta avslutade utbildning. De flesta, 62 procent av dem som är registrerade som arbetssökande, har varit arbetslösa så länge att de räknas som långtidsarbetslösa. Ett positivt resultat är att en majoritet av dem som hittills hunnit avsluta sitt projektdeltagande har stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. De flesta av dem har gått vidare till ett arbete.

Den höga andelen ungdomar kan möjligen minska då andra projekt inom mål 2.1 och 2.3 kommer igång och rekryterar fler deltagare. Med ledning av vad som hittills synts skulle man då också kunna tänka sig att könsfördelningen blir jämnare. Sett i relation till vad vi vet om funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga generellt borde kommande utlysningar och projekt i högre utsträckning rikta sig till äldre personer och till kvinnor. I riket är det en högre andel kvinnor än män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Dessutom är andelen över 50 år högre bland dem som har en nedsatt arbetsförmåga. Här finns en potentiell målgrupp för socialfondsprojekt, vilken hittills inte adresserats i nämnvärd utsträckning.

Anmärkningsvärt få kvinnor och män med funktionsnedsättning, som erhåller aktivitetsersättning deltar i socialfondsprojekt, endast 269 personer, ungefär lika många kvinnor som män. Det måste betraktas som lågt med tanke på att närmare 36 000 kvinnor och män i landet erhöi aktivitetsersättning 2016. Här kan samtidigt uppmärksammas att inte heller den andra av programmets målgrupper där deltagarna uppbär ersättning från Försäkringskassan, kvinnor och män som är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbete, än så länge återfinns i projekten i nämnvärd utsträckning.

Inledning

Svenska ESF-rådet ska rapportera om utvecklingen i socialfondsprogrammet till regeringen tre gånger per år. Rapporteringen har utformats i samråd med Arbetsmarknadsdepartementet. En väsentlig del av rapporten ska bestå av tematiska fördjupningar för ett eller flera relevanta områden. I den här rapporten ligger fokus på hur projekten hittills har nått kvinnor och män som är arbetslösa eller som står långt från arbetsmarknaden och som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, vilka är en utpekad målgrupp i programområde 2. ESF-rådet ska också redovisa projekt som är kopplade till andra EU-program eller finansieringsverktyg.

Utgångspunkter och disposition

Rapporten inleds med en övergripande redovisning av genomförandet utifrån programområden, tematiska och särskilda mål. Programmet är uppdelat i tre programområden, i vilka det ryms ett eller flera så kallade särskilda mål. De listas här och första siffran visar vilket programområde det hör till. De särskilda målen är i sin tur kopplade till tre olika tematiska mål, till vilka även hör styrande ekonomiska ramar.¹

- Mål 1.1 Stärka kompetensen hos i huvudsak sysselsatta kvinnor och män, men även hos personer som står långt från arbetsmarknaden, i enlighet med arbetsmarknadens och den enskilda arbetsplatsens behov.
- Mål 1.2 Ökad samverkan och förstärkt koppling mellan utbildning, arbetsliv och arbetsplatsförlagt lärande
- Mål 2.1 Kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden.
- Mål 2.2 Underlätta etableringen i arbetslivet och öka deltagandet i utbildning för unga (15–24 år) kvinnor och män.
- Mål 2.3 Kvinnor och män som står särskilt långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden.
- Mål 3.1 Öka sysselsättning och deltagandet i utbildning hos unga (15–24 år) arbetslösa kvinnor och män och andra unga som varken arbetar eller studerar.

Vanligen sker redovisning på övergripande nationell nivå, men eftersom programmet även genomförs regionvis redovisas ibland även uppgifter på regionnivå. För var och en av de åtta regionerna finns en handlingsplan som beskriver utmaningar och styr den regionala inriktningen. De åtta regionerna är Övre Norrland, Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, Östra Mellansverige, Småland och Öarna, Stockholm, Västsverige och Sydsverige. 25 procent av programmets medel har avsatts för nationella satsningar. De genomförs av en nationell enhet med utgångspunkt i en nationell handlingsplan.

I slutet av rapporten finns en tabellbilaga som omfattar programmets indikatorer. På www.esf.se presenteras även regionala tabeller för programmets volymmål, det vill säga hur många kvinnor och

¹ <http://www.esf.se/Documents/V%c3%a5ra%20program/Socialfonden%202014-2020/Programinformation/%c3%96versikt%20Socialfondsprogrammet%202014-2020%20version%2016%20feb%20-15.pdf>

män som ska omfattas av programmets insatser. Av utrymmesskäl redovisas denna tabell i rapporten endast på övergripande programnivå.

Som redovisats i tidigare rapportering utgör den låga svarsfrekvensen i de enkätundersökningar som ligger till grund för de långsiktiga resultatindikatorerna ett problem. Svarsfrekvensen är alltför låg för att resultaten ska kunna betraktas som tillförlitliga. Av det skälet redovisas inga långsiktiga resultatindikatorer i denna rapport. Istället har redovisningen av omedelbara resultatindikatorer utökats. Det innebär att det inte finns någon resultatindikator för särskilt mål 1.1 att redovisa för närvarande. ESF-rådet arbetar tillsammans med Statistiska centralbyrån (SCB) för att tillförlitliga långsiktiga resultatindikatorer ska kunna redovisas längre fram.

Redovisningen av ekonomiska uppgifter och uppgifter om projekt bygger på data som hämtas ur myndighetens eget ärendehanteringssystem och gäller, där inget annat anges, till och med den 31 maj 2017. Uppgifter om deltagare baseras på projektens inrapportering av deltagare till Statistiska centralbyrån (SCB) till och med 31 mars 2017.² Hos SCB kompletteras dessa med registeruppgifter från SCB, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

² Inregistrering kan ske i efterhand, vilket betyder att antalet deltagare kan komma att justeras uppåt. Detta uttag gjordes ur SCB:s databas 2017-04-19.

Utveckling i socialfondsprogrammet

I tidigare rapporter har redovisningen av utvecklingen gjorts utifrån det flöde som finns i genomförandet. Denna rapport fokuserar istället på uppföljning av programmets kvantifierade mål och förutsättningar att nå resultatreservens mål. Inledningsvis finns dock några översiktliga tabeller som beskriver läget enligt genomförandeflödet.

Utlisningar

Till och med 31 maj 2017 har 172 utlysningar gjorts varav 162 hade stängts och 10 var öppna för ansökningar. Tabellen nedan visar utlysningarna fördelade efter status, öppen eller stängd för respektive särskilt mål. Den ekonomiska redovisningen avser de totala stödberättigande kostnaderna, det vill säga de medel som ESF-rådet har för utbetalningar till projekt och den medfinansiering som projekten själva svarar för.

Tabell 1. Antal utlysningar och utlysta totala stödberättigande kostnader, mnkr, efter utlysningens mål och status

Särskilt mål	Stängda		Öppna		Totalt	
	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr
1.1	55	2 275	5	375	60	2 650
1.2	16	204	1	20	17	224
2.1	39	3 224	1	37	40	3 262
2.2	14	1 175	0	0	14	1 175
2.3	26	2 019	3	248	29	2 267
3.1	12	1 395	0	0	12	1 395
Totalt	162	10 294	10	680	172	10 974

Samtliga regioner har gjort utlysningar inom de särskilda målen 1.1, 2.1 och 2.3. Inom mål 1.2 har Norra Mellansverige ännu inte genomfört någon utlysning och inom mål 2.2 har inte Mellersta Norrland och Övre Norrland haft utlysningar.

Ansökningar

Tabell 2. Totala stödberättigande kostnader i inkomna ansökningar efter ansökningarnas status, mnkr

Särskilt mål	Ansökt	Återtaget	Under beredning	Avslag ESF	Avslag SFP	Beviljat	-varav pågående	-varav avslutat mm
1.1	3 073	151	222	741	675	1 284	1 256	28
1.2	214	4	38	29	29	114	112	2
2.1	3 865	357	457	619	794	1 638	1 551	86
2.2	1 564	67	199	307	108	883	817	66
2.3	3 367	289	333	414	1 081	1 249	1 188	61
3.1	1 553	105	0	80	205	1 162	1 136	26
Totalt	13 636	975	1 249	2 191	2 892	6 330	6 059	271

Totalt har ansökningar för drygt 13,5 miljarder kronor kommit in varav ESF-rådet fattat beslut för 84 procent. 7 procent av det ansökta beloppet har återtagits och 9 procent är under beredning.

Beviljade projekt

Tabell 3 visar antalet beviljade projekt samt de totala stödberättigande kostnaderna. För pågående projekt redovisas de beslutade kostnaderna enligt projektens budget och för de avslutade, avbrutna och hävda projekten är de godkända kostnader som redovisas.

Tabell 3. Intecknade medel³ och antal projekt efter projektens status och särskilt mål, mnkr och antal

Särskilt mål	Pågående projekt		Avslutade, avbrutna och hävda projekt		Samtliga projekt	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
1.1	1 256	83	13	11	1 269	94
1.2	112	21	1	2	113	23
2.1	1 551	65	22	6	1 573	71
2.2	817	19	50	2	866	21
2.3	1 188	55	8	5	1 196	60
3.1	1 136	23	17	2	1 153	25
Totalt	6 059	266	111	28	6 170	294

³ Med intecknade medel avses beslutat stöd i pågående projekt och godkända kostnader i avslutade, avbrutna och hävda projekt. Tabellen visar att drygt hälften av programmets ram nu är intecknad. I programområde 3 är mer än 100 procent av ramen intecknad men med beaktande av att projekt normalt inte använder hela det beslutade stödet krävs en viss överinteckning för att samtliga medel ska kunna rekvireras.

Ungefär hälften, 52 procent, av programmets totala ram är nu intecknad. Av tabellen nedan redovisas de intecknade medlen jämfört med den lägsta nivån för vilket det finns styrande ramar i programmet, dvs tematiskt mål.

Tabell 4. Programmets ramar och intecknade medel efter tematiskt mål, status och särskilt mål, mnkr och andel.

Program- område	Tematiskt mål	Total ram exklusive resultatreserv	Intecknat	Andel intecknat av ram
PO1	10. Investera i utbildning och yrkesutbildning för kompetens och livslångt lärande	3 253	1 381	42%
PO 2	8. Att främja hållbar kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet	5 280	2 439	46%
PO 2	9. Att främja social delaktighet bekämpa fattigdom och diskriminering	2 310	1 196	52%
PO 3	8. Att främja hållbar kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet	1 112	1 153	104%
Totalt		11 954	6 170	52%

Projekt kopplade till andra EU-program eller finansieringsinstrument

ESF-rådet ska enligt uppdrag i regleringsbrevet, i samband med uppföljningsrapporterna, redovisa projekt som har en koppling till andra EU-program eller finansieringsinstrument i syfte att samordna insatserna. Av de projekt som hittills beviljats stöd har 18 en sådan koppling.⁴ De program eller finansieringsverktyg som förekommer är Europeiska regionala utvecklingsfonden 9 projekt, Östersjöstrategin 3 projekt, Employment and Social Innovation (EaSI) 4 projekt, Landsbygdsprogrammet 3 projekt, Asyl- och migrationsfonden 2 projekt och 2 projekt har kopplingen Erasmus+.⁵

Godkända kostnader

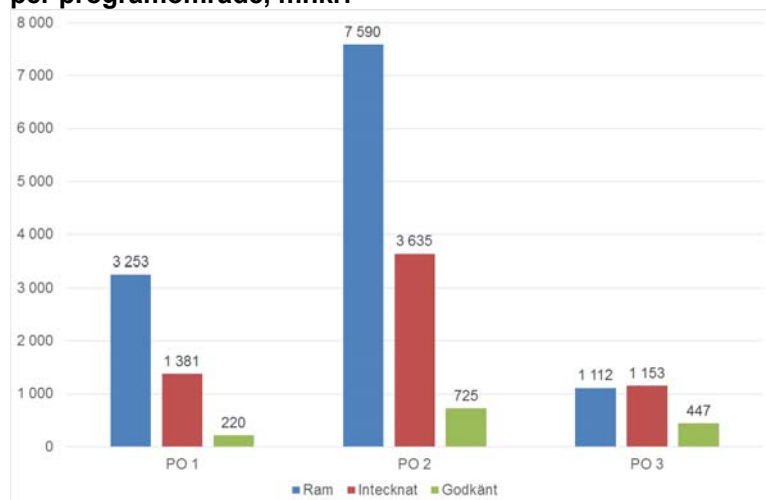
Till och med februari 2017 har totalt 960 miljoner kronor i stödberättigade kostnader godkänts, varav 609 miljoner kronor avser utbetalningar till projekt och 351 miljoner kronor är godkänd medfinansiering.⁶ Det motsvarar 8 procent av ramen för programmet.

⁴ Med koppling avses en aktiv samordning med andra EU-program/finansieringsverktyg. Att projekt har kostnader av ERUF-karaktär innebär dock inte att de per automatik har den samordning som efterfrågas här.

⁵ Fem av projekten har två kopplingar var. Summan av antalet kopplingar till andra EU-program eller finansieringsinstrument i syfte att samordna insatserna blir därför större än antalet projekt.

⁶ Se tabell 14 i bilaga för en fördelning av utbetalt ESF-stöd och godkänd projektmedfinansiering på respektive särskilt mål.

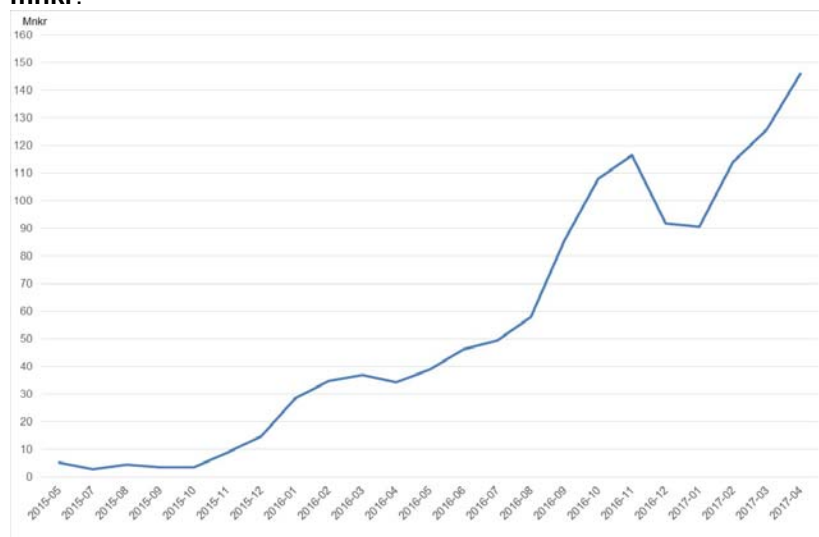
Diagram 1. Totalt intecknade och godkända stödberättigade kostnader av den totala ramen per programområde, mnkr.

Av diagram 1 framgår att genomförandet hunnit längst i programområde 3, där 42 procent av ramen godkänns, medan motsvarande uppgift för programområde 1 och 2 är 7 respektive 10 procent. Det är naturligt, eftersom programområde 3 avslutas år 2018.

Som framgått ovan har mer än hälften av programmets medel beslutats som stöd till projekt och efterfrågan på programmets medel är god. Däremot har takten för vilka kostnaderna som godkänns varit låg.

Diagram 2. Godkända stödberättigade kostnader per månad, trepunkts glidande medelvärde⁷ mnkr.

⁷ I ett trepunkts glidande medelvärde består värdet för en tidperiod av genomsnittet av periodens värde samt perioderna före och efter. Till exempel så består värdet för april av genomsnittet för mars, april och maj.

Som framgår av diagrammet ovan var det under programmets första år låga nivåer av godkända medel men därefter har nivån på de godkända kostnaderna kontinuerligt ökat med undantag för månaderna kring årsskiftet 2016/2017. Enligt de prognoser ESF-rådet redovisat är nivån på de godkända medlen nu sådan att målet för resultatreserven kommer att nås. Marginalen för programområde 1 är dock mycket liten medan det för programområde 2 är en större marginal, vilket kommer att visas längre fram i texten.

ESF-rådet har initierat en särskild insats för att säkerställa utbetalningsnivåerna och för att projektägare inte ska behöva vänta på utbetalningar längre än nödvändigt.

Projektdeltagare

Tabellen nedan visar uppföljningen av programmets kvantifierade mål. För programområde 1 och 2 är deltagarantalet ännu litet i förhållande till såväl etapp- som slutmål medan 75 procent av deltagarmålet är uppnått i programområde 3. Även för mål 1.2 är måluppfyllelsen relativt hög men här handlar det om beviljade projekt.

Tabell 5. Uppföljning av programmets kvantifierade mål

Mål	Indikator	Redovisat antal kvinnor	Redovisat antal män	Totalt redovisade deltagare*	Andel av etappmål /slutmål**	Etappmål 2018	Slutmål 2023
1.1	Anställda deltagare inklusive egenföretagare	15 136	7 330	22 466	12%		190 000
1.1	Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa, deltagare	0	0	0	0%		5 000
1.1	Deltagare i projekt	15 136	7 330	22 466	28%	80 000	195 000
1.2	Antal projekt			27	46%		50
2.1	Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa, deltagare	1 698	2 029	3 727	12%		30 000
2.2	Deltagare under 25 år	3 651	6 450	10 101	25%		40 000
2.3	Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa, deltagare	1 591	1 470	3 061	15%		20 000
2.1 - 2.3	Deltagare i projekt	6 940	9 949	16 889	48%	35 000	90 000
3.1	Deltagare under 25 år	7 204	10 619	17 823	89%	20 000	20 000

*För mål 1.2 redovisas projekt, ej deltagare. Siffran avser beviljade projekt fram till och med 2017-06-12.

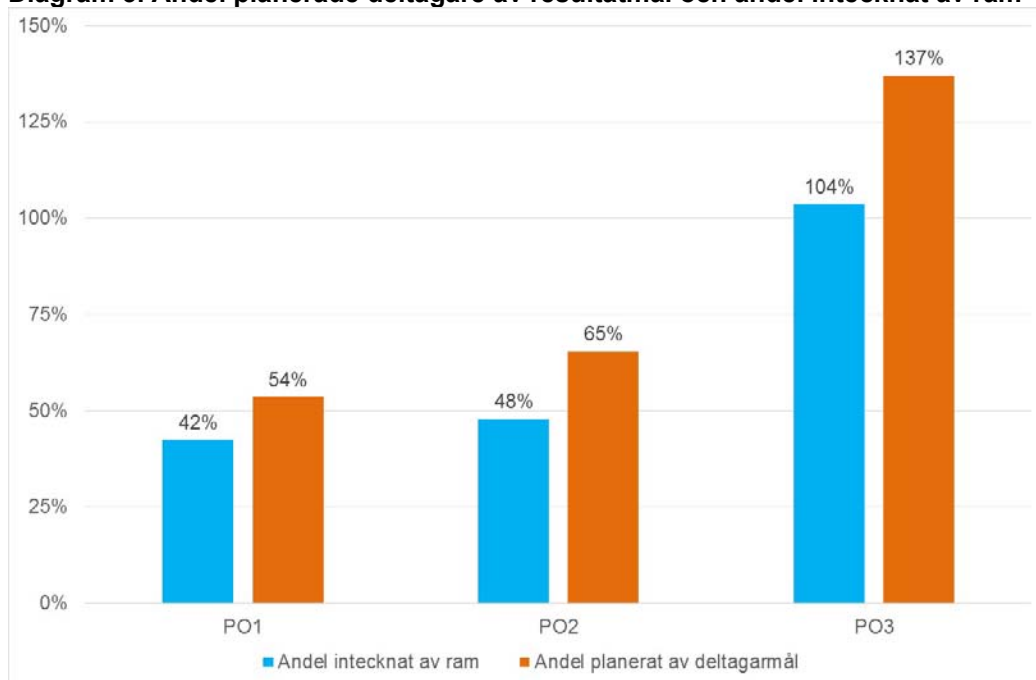
**Andelen är satt i förhållande till etappmålet. Om det inte finns ett etappmål är andelen satt i förhållande till slutmålet

Totalt har 57 178 deltagare påbörjat insatser varav 29 280 kvinnor och 27 898 män. 2/3-delar av deltagarna i programområde 1 är kvinnor. I programområde 2 och 3 är det däremot fler män.

En fullständig indikatorredovisning finns i tabellbilagan.

Diagrammet nedan visar en jämförelse med andelen intecknade medel per programområde och det planerade deltagarantalet i pågående projekt. Dessa uppgifter speglar hur långt genomförandet hunnit i förhållande till de ekonomiska ramarna respektive deltagarmålen. Som framgår, är vi klart längre fram för deltagarmålen, framför allt inom programområde 2 och 3 jämfört med de ekonomiska ramarna.

Diagram 3. Andel planerade deltagare av resultatmål och andel intecknat av ram

Erfarenheter från tidigare programperioder visar att projekt mycket sällan förbrukar hela den beviljade budgeten och ofta når de inte heller upp till det planerade antalet deltagare. Därför, och i kombination med hur de olika finansieringskällorna hittills intecknats, kan man dra slutsatsen att det finns förutsättningar för dyrare insatser för deltagarna i fortsättningen av programperioden. Det gäller framförallt inom programområde 2 och 3. De kan även ha ett större inslag av ESFstöd, då projektens medfinansiering hittills legat på en lite högre än vad som ges av ramarna.

Tabellen visar deltagarnas status i samband med avslut. Inom programområde 1 är det ännu få deltagare som avslutat insatser och därför görs ingen resultatredovisning för dem. Inom programområde 2 och 3 har nära 13 500 deltagare avslutat insatserna och tabellen nedan visar resultatet i samband med avslut för dem. Som framgår har 68 procent av deltagarna stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. Stärkt ställning betyder att deltagaren arbetar, studerar eller praktiserar i samband med avslut eller att deltagare utanför arbetskraften anmält sig som arbetssökande till Arbetsförmedlingen.

Nära 75 procent av de deltagare som avslutat insatsen har deltagit i programområde 3 och av dem har 73 procent fått en stärkt ställning på arbetsmarknaden.

Tabell 6. Deltagare i programområde 2 och 3 och deras status vid avslut

	2.1	2.2	2.3	PO 2 totalt	3.1	Totalt
Antal deltagare som avslutat insatsen						
Totalt	1 577	2 869	1 349	5 795	11 632	17 427
Kvinnor	677	1089	665	2 431	4 772	7 203
Män	900	1780	684	3 364	6 860	10 224
Varav med stärkt ställning på arbetsmarknaden						
Totalt	852	1 986	545	3 383	8 457	11 840
Kvinnor	367	751	250	1368	3 539	4 907
Män	485	1235	295	2 015	4 918	6 933
Andel med stärkt ställning på arbetsmarknaden						
Totalt	54%	69%	40%	58%	73%	68%
Kvinnor	54%	69%	38%	56%	74%	68%
Män	54%	69%	43%	60%	72%	68%

På grund av låga svarsfrekvenser i de enkäter som görs för att följa upp resultatet för deltagarna sex månader efter att de avslutat insats, kan inga sådana uppgifter redovisas. Ett utvecklingsarbete har avslutats för att skapa en registerbaserad rutin för att redovisa dessa uppgifter för deltagare i programområde 2 och 3. Utvecklingen är nu avslutad men framtagandet av den första omgången med data är dock inte slutförd när denna rapport skrivs. Registerlösningen för programområde 2 och 3 medför att medel frigörs som kan användas till att lägga mer resurser på intensifierad inhämtning av enkätuppgifter för den långsiktiga resultatindikatorn i programområde 1 samt att komplettera med de uppgifter som kan finnas i register.

Programområde 1

Kvantifierade mål, resultatmål och resultatreserv

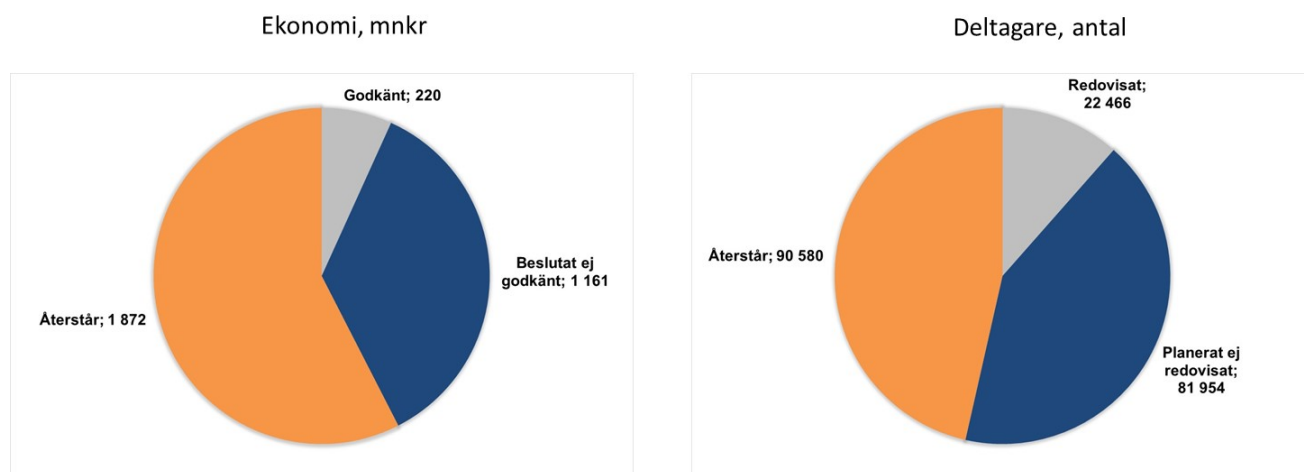
Programområde 1 är uppdelat på två särskilda mål inom ramen för tematiskt mål 10. För särskilt mål 1.1 finns kvantifierade deltagarmål på totalt 195 000 deltagare varav 5 000 arbetslösa. För särskilt mål 1.2 finns ett kvantifierat mål om minst 50 projekt. Etappmålet för att nå kravet för resultatreserven är 80 000 redovisade deltagare till och med år 2018, för särskilt mål 1.2 finns inget etappmål. Inom särskilt mål 1.2 har hittills 23 projekt beviljats vilket motsvarar 46 procent av programmålet.

Diagrammet nedan jämför hur långt det ekonomiska genomförandet, avseende beslut och godkännande, hunnit jämfört med redovisning och planering av deltagarna. Som framgår har planeringen när det gäller programmålen för deltagarna hunnit längre än det ekonomiska intecknandet, det pekar på att programmålen kommer att nås.

Förutsättningarna för att nå etappmålet 80 000 deltagare är goda. Av EU-kommissionens genomförandeförordning 215/2014 artikel 6 framgår att ett delmål ska anses vara nått om 85 procent av målnivån nås vilket i det här fallet motsvarar 68 000 deltagare. Till och med mars 2017 har drygt 22 000 deltagare påbörjat insats och vid årsskiftet var motsvarande siffra drygt 12 000. Det innebär

att cirka 3 300 deltagare per månad påbörjat insatser under 2017. Eftersom det återstår 21 månader innan avstämning så pekar det på, med hänsyn taget till att mycket få deltagare påbörjar under sommaren, att drygt 60 000 nya deltagare skulle tillkomma före 2018 års utgång. Erfarenheterna från föregående programperiod är dock att antalet nya deltagare kommer att öka successivt. Som jämförelse kan nämnas att under åren 2010 och 2011 som motsvarar samma skede i programgenomförandet som, 2017 och 2018, började 61 000 respektive 75 000 deltagare insatser inom programområde 1.

Diagram 4 och 5. Uppföljning programekonomi och deltagarmål programområde 1

Även förutsättningarna att nå programmålet 190 000 sysselsatta deltagare är goda. Däremot är det ännu inga arbetslösa deltagare som påbörjat insatser i programområde 1. Utlysningar har gjorts med denna inriktning men det har visat sig svårt att få till projekt som arbetar med både sysselsatta och arbetslösa. Upphandlingsreglerna är en orsak till problemen. Dessa innebär enligt uppgift från Arbetsförmedlingen att de inte kan anvisa deltagare till andra leverantörer är de som de har avtal med. Inom programområde 1 är det också många privata projektägare och de har ofta inte de nätverk som krävs för att få arbetslösa deltagare anvisade till sina projekt. ESF-rådet behöver i samråd med andra genomförandeaktörer diskutera möjliga lösningar på detta.

Det kvantifierade målet för mål 1.2 har en annan karaktär, det går inte att göra bedömningar av förutsättningarna att nå målet utifrån redan beviljade projekt, utvecklingen i pågående projekt samt erfarenheter från tidigare programperiod. För att bedöma förutsättningarna har en avstämning gjorts med ESF-rådets regioner, där de utifrån planerade utlysningar lämnade en bedömning utifrån att nå det mål som finns i de regionala planerna.

Tabell 7. Mål i regional plan samt beviljade eller planerade projekt för särskilt mål 1.2

Region	Regionalt mål	Beviljade eller planerade projekt
Övre Norrland	2	2
Mellersta Norrland	1	2
Norra Mellansverige	3	0
Stockholm	10	1
Östra Mellansverige	6	2
Småland och Öarna	4	6
Västsverige ⁸	8	7
Sydsverige	6	3
Nationellt	9	7
Summa	50	30

Som framgår av tabellen, där hittills beviljade och planerade projekt visas, har 3 regioner, Övre Norrland, Mellersta Norrland och Småland och Öarna, nått målet i den regionala planen. Två regioner, Västsverige och ESF Nationellt har nått mer än 75 procent av målet. I Östra Mellansverige görs nu en utlysning på 20 miljoner kronor vilket förmodligen kommer att innebära att de når upp till det regionala målet eller kommer mycket nära. I två regioner, Norra Mellansverige och Sydsverige, kommer utlysningar att göras för att nå målet i den regionala planen, de är ännu inte tidsplanerade. I Stockholm har mobilisering skett som innebär att ytterligare ett projekt förmodligen beviljas under året och en utlysning planeras för 2018. Innan utfallet av 2018 års utlysning är klart går det inte att bedöma Stockholms förutsättningar att nå målet i den regionala planen.

Vad gäller möjligheterna att nå programmets etappmål för redovisade kostnader pekar prognoserna på att målet kommer att nås, men marginalerna är mindre än jämfört med deltagarmålet. På samma sätt som för deltagarmålet anses målet uppnått om 85 procent av målet nås vilket i detta fall innebär att Sverige före 2018 års utgång till EU-kommissionen ska ha redovisat stödberättigande kostnader inom programområde 1 uppgående till 99 miljoner euro. Till och med maj 2017 har stödberättigande kostnader motsvarande 23 miljoner euro redovisats vilket innebär att ytterligare kostnader på 76 miljoner euro behöver redovisas. Beräknat med den genomsnittliga eurokursen hittills under programperioden som är 9,42 motsvarar det cirka 710 miljoner kronor.

Med beaktande av att det tar cirka två månader för Attesterande myndighet att upprätta en utgiftsdeklaration, innebär det att kostnader godkända till och med oktober 2018 kan ingå. Enligt den prognos som lämnades i maj 2017 kommer de godkända stödberättigande kostnaderna under perioden juni 2017 till och med oktober 2018 uppgå till 740 miljoner kronor vilket är en i sammanhanget liten marginal. Beräkningen är mycket känslig för eurokursens utveckling. En förändring av eurokursen med 10 öre innebär en förändring på 10 miljoner kronor och skulle man i beräkningen istället använda EU-kommissionens omräkningskurs för maj månad, som är 9,62 skulle det behövas godkända kostnader på 730 miljoner kronor.

⁸ Två av de beviljade projekten i Västsverige har när denna rapport skrivs prioriterats av strukturfondspartnerskapet men bifallsbesluten är inte fattade.

Inom det särskilda målet 1.1 finns ett resultatmål för de sysselsatta deltagarna. Det är att 25 procent av deltagarna ska ha en förbättrad arbetsmarknadssituation sex månader efter avslutat insats. På grund av att relativt få deltagare avslutat insatser, och den låga svarsfrekvensen i de undersökningar som görs för att fånga resultatet, görs inga redovisningar i detta skede.

För arbetslösa deltagare finns mål för andelen deltagare i sysselsättning respektive utbildning sex månader efter avslutad insats, men eftersom inga deltagare ännu påbörjat insatser inom programområde 1 kan ingen redovisning ske.

För det särskilda målet 1.2 finns ett resultatmål som säger att 66 procent av projekt som utvecklat nya verktyg, strukturer eller metoder ska tillämpa dem sex månader efter avslut. Hittills har 6 projekt avslutats inom särskilt mål 1.2, samtliga i Småland och Öarna. Slutdatum för dessa projekt var från slutet av januari till mitten av mars 2017. Uppföljning av målet kommer att ske från augusti till mitten på september och redovisas i den rapportering som sker i november.

Programområde 2

Kvantifierade mål, resultatmål och resultatreserv

Programområde 2 är uppdelat på tre särskilda mål, varav mål 2.1 och 2.2 ingår i tematiskt mål 8 och mål 2.3 inom tematiskt mål 9. För respektive särskilt mål finns kvantifierade deltagarmål för hela programperioden medan etappmålet avser programområdet. Av tabellen nedan framgår de olika målen samt hur många deltagare som hittills redovisats samt det planerade, men ännu inte redovisade antalet i hittills beviljade projekt.

Tabell 8. Deltagarmål samt redovisat och planerat antal deltagare i programområde 2

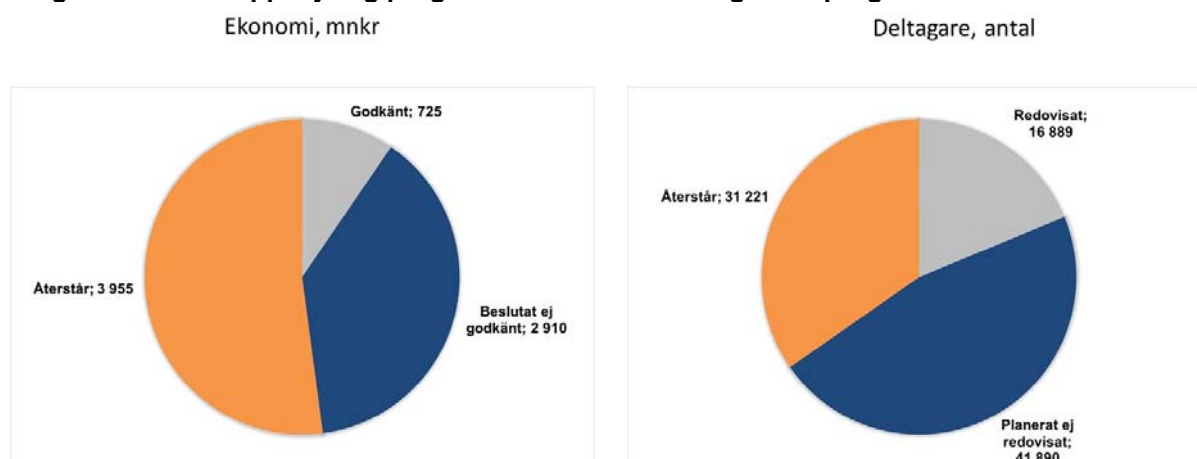
Mål	Etappmål	Programmål	Redovisat	Planerat ännu inte redovisat	Totalt planerat
2.1	-	30 000	3 727	21 248	24 975
2.2	-	40 000	10 101	12 140	22 241
2.3	-	20 000	3 061	12 402	15 463
Totalt PO 2	35 000	90 000	16 889	45 790	62 679

I mars 2017 har 48 procent av etappmålet nåtts. Det återstår 17 000 deltagare innan målet nåtts. Under 2017 har cirka 2 000 deltagare påbörjat insatser per månad och med beaktande av att det återstår 21 månader innan målet ska stämmas av så pekar allt på att etappmålet kommer att nås.

De stora ungdomssatsningarna i programmets inledning har medfört att klart flest deltagare är redovisade inom särskilt mål 2.2 både sett till antal och i relation till programmålen. Tittar man istället på hur stor andel av programmålet de planerade deltagarna utgör så har planeringen längst inom särskilt mål 2.1 där planeringsnivån utgör 83 procent av programmålet följt av mål 2.3 med 77 procent och 56 procent för mål 2.2. Slutsatsen av detta blir att trots de stora ungdomssatsningarna i programperiodens början behöver särskilt mål 2.2 prioriteras framöver om målet om 40 000 deltagare ska nås. Mot bakgrund av sjunkande ungdomsarbetslöshet blir det en utmaning i genomförandet.

Diagrammen på följande sida jämför hur långt det ekonomiska genomförandet, avseende beslut och godkännande, hunnit jämfört med redovisning och planering av deltagarna. Som framgår så har planeringen avseende programmålen för deltagarna kommit klart längre än det ekonomiska intecknandet vilket pekar på att programmålen kommer att nås.

Diagram 6 och 7. Uppföljning programekonomi och deltagarmål programområde 2

Till skillnad från programområde 1 är förutsättningarna för att nå etappmålet avseende redovisade kostnader goda. På samma sätt som för deltagarmålet anses målet uppnått om 85 procent av målet nås vilket i detta fall innebär att Sverige före 2018 års utgång till EU-kommissionen ska ha redovisat stödberättigande kostnader inom programområde 2 på 231 miljoner euro. Till och med maj 2017 har stödberättigande kostnader motsvarande 76 miljoner euro redovisats vilket innebär att ytterligare kostnader på 155 miljoner euro behöver redovisas. Beräknat med den genomsnittliga eurokursen hittills programperioden som är 9,42 motsvarar det cirka 1 460 miljoner kronor. Enligt den prognos som lämnades i maj 2017 kommer de godkända stödberättigande kostnaderna under perioden juni 2017 till och med oktober 2018 uppgå till 1 860 miljoner kronor vilket är 400 miljoner kronor mer än än vad som krävs för att nå etappmålet. Det får anses vara en god marginal.

Det finns flera långsiktiga resultatmål inom programområde 2:

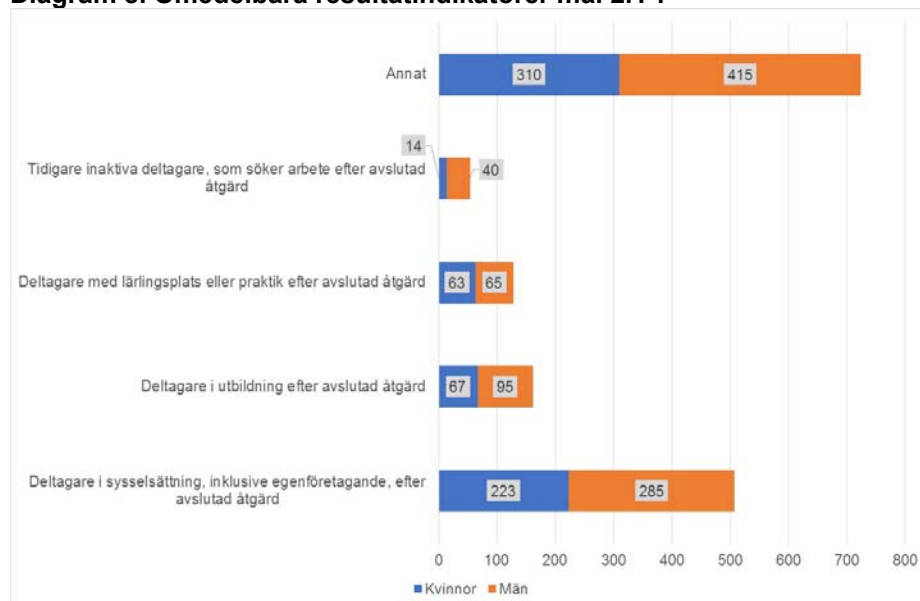
- Deltagare i sysselsättning, inklusive egenföretagande sex månader efter avslutad åtgärd
- Deltagare i utbildning sex månader efter avslutat projektdeltagande
- Deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program sex månader efter avslutat projektdeltagande

Som ovan redovisats har det varit mycket låga svarsfrekvenser i de enkätundersökningar som gjorts för att följa upp dessa mål. Ett utvecklingsarbete med en registerbaserad uppföljningsmetod avslutades tidigare i år men den första leveransen av data från detta system är inte klar. Redovisning kommer att ske i rapporteringen i november.

Baserat på utfallet av de omedelbara resultatindikatorerna går det att bilda sig en uppfattning om förutsättningarna att nå de långsiktiga resultaten. Inom särskilt mål 2.1 är programmets långsiktiga

resultat att 28 procent av deltagarna ska vara i sysselsättning och 10 procent i utbildning sex månader efter avslutad insats. Diagrammet nedan visar de omedelbara resultatindikatorerna för särskild mål 2.1.

Diagram 8. Omedelbara resultatindikatorer mål 2.1⁹.

1 577 deltagare har avslutat insatsen inom mål 2.1, varav 677 kvinnor och 900 män. Av dem var 32 procent i sysselsättning när de avslutade projektet och 10 procent i utbildning, skillnaderna i resultat mellan könen var mycket små. Resultatet ligger således i nivå med programmets mål.

För de särskilda målet 2.2 är programmets långsiktiga resultat att 34 procent av deltagarna ska vara i sysselsättning, 15,5 procent i utbildning och 11 procent deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

⁹ Under kategorin annat ingår deltagare som inte är sysselsatta, studerande, har praktik eller lärlingsplats samt tidigare inaktiva som nu är arbetssökande. Under annat kan således ingå deltagare vars status är okänd, inaktiva som är fortsatt inaktiva eller arbetssökande som är fortsatt arbetssökande.

Diagram 9. Omedelbara resultatindikatorer mål 2.2.

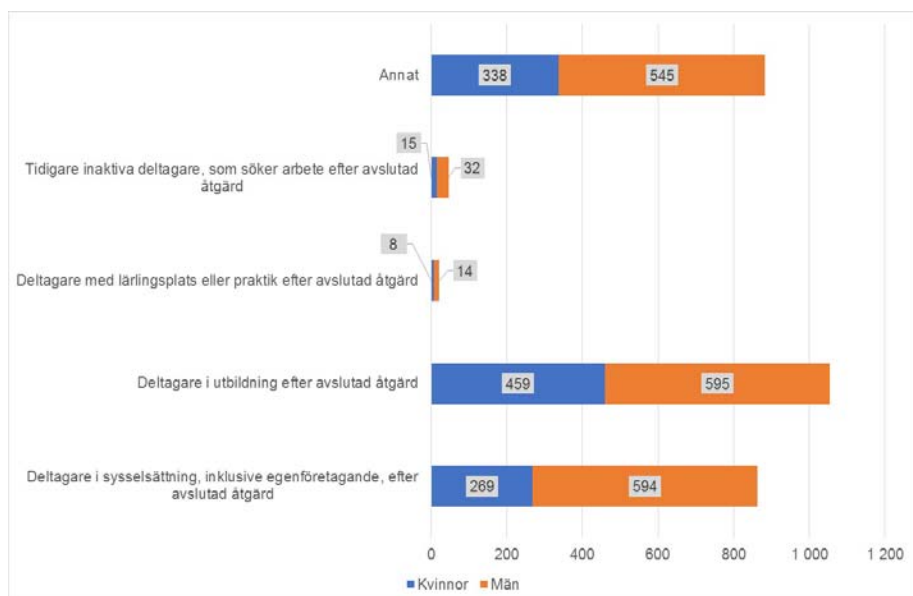
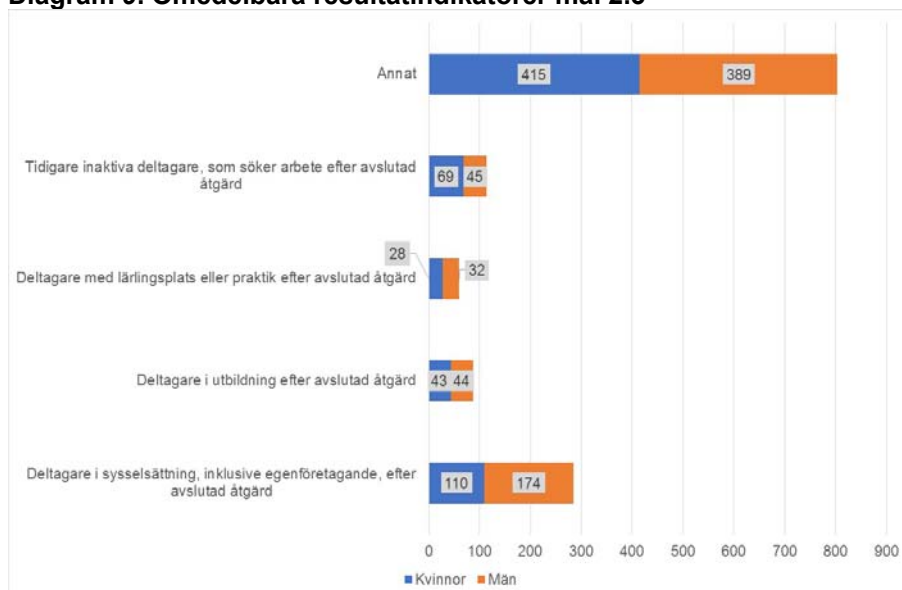

Diagram 9 visar att 2 869 deltagare hittills avslutat insatsen i mål 2.2 varav 1 089 kvinnor och 1 780 män. Av dem var 25 procent kvinnor och 33 procent män i sysselsättning vilket gör att totalt 30 procent av deltagarna var sysselsatta vid avslut. 42 procent av kvinnorna var i utbildning och 33 procent av männen, sammanräknat för alla deltagare 37 procent. Någon uppföljning av hur många som vid avslut deltar i arbetsmarknadspolitiska program görs inte.

Det omedelbara resultatet avseende sysselsättning är något under programmets långsiktiga mål medan andelen deltagare i studier är mer än dubbelt så stor som programmets långsiktiga mål. En förklaring till det är flera stora projekt som syftar till att få ungdomar att genomföra gymnasiestudier, till exempel *Plug in*.

Inom särskilt mål 2.3 är programmets långsiktiga resultat att 24 procent ska vara i sysselsättning, 10 procent i utbildning och 52 procent i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Diagram 9. Omedelbara resultatindikatorer mål 2.3

Totalt har 1 349 deltagare avslutat insats inom mål 2.3, varav 665 kvinnor och 684 män. 17 procent av kvinnorna och 25 procent av männen är sysselsatta vid avslut vilket motsvarar 21 procent totalt. Andelen i utbildning uppgår till 6 procent både för kvinnor och män. De omedelbara resultaten ligger således under programmets uppsatta mål. Inte heller inom mål 2.3 finns något uppsatt mål gällande ifall deltagarna är med i ett arbetsmarknadspolitiskt program i samband med att de avslutar insatsen.

Programområde 3

Kvantifierade mål, resultatmål och användning av finansiella ramen

Det kvantifierade målet för programområde 3 är 20 000 deltagare. Hittills har 17 823 deltagare påbörjat insatser, varav 7 204 kvinnor och 10 619 män. Projekten kan pågå som längst till 30 juni 2018 och eftersom det återstår mer än ett år finns inga tvivel att programmets kvantifierade mål kommer att nås.

Eftersom programområdet ska vara avslutat senast 2018 finns inte heller någon resultatreserv avsatt som innebär extra tilldelning om målen nås. Den ekonomiska ramen uppgår till 132,5 miljoner euro. Hittills har 47 miljoner euro redovisats vilket motsvarar 35 procent av ramen. Enligt förordning sfs 2014:200 ska kursen 8,39 kronor per euro användas för beräkning av finansiella ramar. Med denna kurs blir ramen 1 112 miljoner kronor och de godkända kostnader i kronor uppgår till 412 miljoner kronor vilket motsvarar 40 procent. Genomförandet har således hunnit längre i kronor än i euro vilket förklaras av att euron i genomsnitt har varit starkare än 8,39 kronor. Med hänsyn tagen till de godkända månatliga kostnaderna och faktisk omräkningskurs har den genomsnittliga eurokursen för programområde 3 hittills varit 9,51 kronor per euro. Det är 1,12 kronor mer än omräkningskursen. Det har gett upphov till en kursförlust på 6,3 miljoner euro. Det innebär att hela ramen för programområde 3 inte kan rekvideras om antingen euron inte försvagas till en nivå under 8,39 eller omräkningskursen höjs till något över den faktiska kursen under återstoden av genomförandet. Att

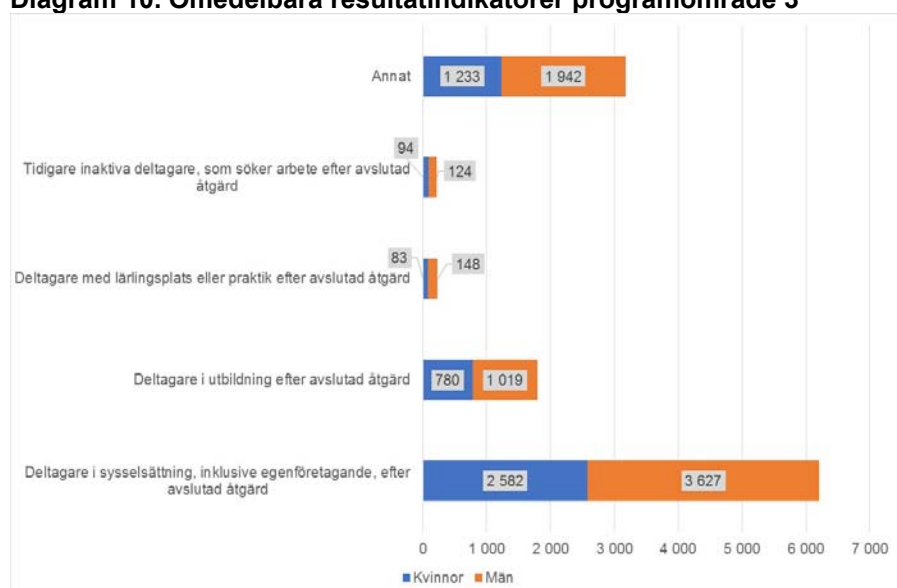
kursen behöver vara antingen något lägre eller högre i de två alternativen beror på tidigare nämnd kursförlust som redan uppstått.

När denna rapport skrivs är 104 procent av ramen i kronor intecknad. Dessutom har en utlysning gjorts där pågående projekt fick möjlighet att uppgradera projektet vilket medför en utökning av budgeten och/eller förlängning av projektperioden för att kunna upparbeta så stor del av projektbudgeten som möjligt. Några beslut efter denna utlysning är ännu inte fattade. Det faktum att åldern för målgruppen höjts från 24 till 29 år i syfte att kunna inkludera fler nyanlända innebär samtidigt att mer medel kommer upparbetas. Dessutom pågår insatser utanför de stödberättigade områdena inom den nationella delen av programmet riktade till deltagare.

Med dessa åtgärder bedömer ESF-rådet att hela den finansiella ramen i kronor för programområdet kan rekvireras.

Det finns i programmet 13 resultatmål för programområde 3, varav 9 omedelbara och 4 långsiktiga. Flera av dem är nedbrutna på kategorier av målgrupp med tillhörande hög detaljeringsgrad. ESF-rådet redovisar istället det omedelbara resultatet för de långsiktiga resultatindikatorer som omfattar hela populationen vilken är deltagare i sysselsättning, se diagram nedan. Programmets långsiktiga mål är att 33 procent av deltagarna ska vara i sysselsättning sex månader efter avslut.

Diagram 10. Omedelbara resultatindikatorer programområde 3

11 632 deltagare har avslutat insats i programområde 3, varav 4 772 kvinnor och 6 860 män. Av dem hade 54 procent av kvinnorna sysselsättning vid avslut och 53 procent av männen vilket totalt gör 53 procent. Det är klart mer än programmets långsiktiga mål.

Fördjupning: funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Inledning

Funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.¹⁰ Kvinnor och män som är arbetslösa eller som står långt från arbetsmarknaden och som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är en av de målgrupper socialfondsprogrammets insatser inom programområde 2 riktar sig till. En utmaning som uppmärksammas i programmet är att när efterfrågan på arbetskraft är svag drabbar det vissa grupper särskilt hårt, exempelvis kvinnor och män som har en funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan. Risken är stor att de då kommer längre ifrån arbetsmarknaden. När konjunkturen sedan vänder kan det vara fortsatt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.¹¹ Idag befinner sig svensk ekonomi i ett gott läge, men vi ser samtidigt en situation där grupper som befinner sig längre ifrån arbetsmarknaden har fortsatt svårt att ta sig in.

Till målgruppen kvinnor och män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga räknas deltagare som hos Arbetsförmedlingen uppgett att de har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt kvinnor och män som får aktivitetssättning från Försäkringskassan.¹² ESF-rådet följer kontinuerligt upp hur insatserna når målgruppen och vilka resultat dessa når efter projektavslut med en för gruppen avsedd aktivitetsindikator samt relevanta resultatindikatorer.¹³

Det har funnits olika sätt att betrakta funktionsnedsättning på, å ena sidan ett individuellt perspektiv, där individens funktion står i fokus, å andra sidan ett socialt, strukturellt perspektiv, där det istället är omgivande hinder, exempelvis i arbetsmiljö och omgivande attityder, som står i fokus.¹⁴ Det faktum att indikatorerna utgår från individnivå ska inte tolkas som att socialfondsfinansierad projektverksamhet enbart fokuserar de individer som har en funktionsnedsättning. Projekt kan både arbeta med att rusta och stärka individerna, liksom att identifiera och undanröja hinder i miljön runt om individerna, exempelvis förändra attityder hos potentiella arbetsgivare för att skapa en inkluderande arbetsmarknad. Som exempel kan nämnas projektet *Porten*, som beskrivs längre fram i texten, och som utöver att rusta individerna även tillhandahåller kompetensutveckling så att alla ingående parter ska arbeta inkluderande.

¹⁰ Se *Frågor och svar om funktionsnedsättning och funktionshinder, användning av begreppen* på Socialstyrelsens webbplats www.socialstyrelsen.se [2017-05-17].

¹¹ Se Socialfondsprogrammet http://www.esf.se/Documents/V%c3%a5ra%20program/Socialfonden%202014-2020/Programinformation/Programme_2014SE05M9OP001_1_2_sv%20Godk%c3%a4nt%20OP.pdf

¹² Arbetsförmedlingens bedömning av och registrering gällande funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bygger primärt på individens egen beskrivning, inte en medicinsk bedömning. I gruppen ingår därför både kvinnor och män som har en diagnostiserad funktionsnedsättning och de som har en odiagnostiserad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Av de kvinnor och män som påbörjat deltagande i socialfondsprojekt och som registrerats som att de har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga härrör uppgifter i 91 procent av fallen från Arbetsförmedlingens register och i 9 procent av fallen från Försäkringskassans register.

¹³ Se tabellerna 12 och 13 i bilaga.

¹⁴ Daniel Castillo (2017); *Arbete för alla. Att skapa långsiktiga möjligheter i arbetslivet för personer med funktionsnedsättningar*, s.17-49.

Bakgrundsinformation gällande funktionsnedsättning

Vilka och vad?

Ungefär 15 procent av befolkningen i åldern 16–64 år uppger att de har någon form av funktionsnedsättning. Det motsvarar ungefär 900 000 individer. Antalet är någorlunda jämnt fördelat mellan kvinnor och män. De former av funktionsnedsättning som räknas är nedsatt syn eller hörsel, tal- eller röstproblem, rörelsenedsättning, allergi, psykisk funktionsnedsättning, diabetes, hjärt-/lungproblem, mag-/tarmsjukdom, psoriasis, epilepsi, dyslexi eller andra skriv- och lässvårigheter. Den vanligaste formen av funktionsnedsättning, som omfattar omkring 5 procent av befolkningen i åldrarna 16–64 år, är nedsatt rörelseförmåga. Därefter är astma den näst vanligaste formen följt av allergi eller annan överkänslighet. Den fjärde vanligaste formen är psykisk funktionsnedsättning.¹⁵

Till de psykiska funktionsnedsättningarna räknas även kognitiva funktionsnedsättningar gällande exempelvis språk, exekutiva funktioner, minnesfunktioner, snabbhet, uppmärksamhet, emotion/social kognition och mental trötthet. I en rapport från Arbetsmiljöverket beskrivs att så många som 700 000 personer kan ha någon form av kognitiv funktionsnedsättning, men att det saknas pålitliga underlag för att kunna göra en exakt bedömning.¹⁶

En majoritet (68 procent) av dem som har en funktionsnedsättning uppger att deras arbetsförmåga är nedsatt. Gruppen med nedsatt arbetsförmåga utgör ungefär 10 procent av befolkningen (drygt 600 000 individer). En högre andel kvinnor än män uppger att deras funktionsnedsättning medför nedsatt arbetsförmåga och det är en större andel individer i åldern 50–64 år bland dem som har nedsatt arbetsförmåga.¹⁷

En större andel personer som har funktionsnedsättning står utanför arbetskraften jämfört med befolkningen som helhet och även sysselsättningsgraden är lägre. Tidsbegränsade anställningar och deltidsanställningar är vanligare jämfört med arbetskraften totalt. Deltidsarbete är särskilt vanligt bland kvinnor som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Sedan 2013 har utbildningsnivån i gruppen ökat men det är fortfarande en högre andel med förgymnasial utbildning och en mindre andel med eftergymnasial utbildning bland individer som har funktionsnedsättning jämfört med befolkningen totalt.¹⁸

Anpassning och tillgänglighet

I en kunskapsöversikt konstateras att det finns hinder som inte bara omfattar möjligheten att hitta arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning utan även utmaningar när de väl fått en anställning.¹⁹ Bland dessa personer har 81 procent behov av anpassning av arbetet eller stöd för att de ska kunna utföra sitt arbete. Vanligast är ett anpassat arbetstempo, ungefär hälften behöver få sitt arbetstempo och/eller sin arbetstid anpassat. Av dem som har en funktionsnedsättning med nedsatt

¹⁵ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2.

¹⁶ Arbetsmiljöverket, Den hjärnvänliga arbetsplatsen, kognition, kognitiva funktionsnedsättningar och arbetsmiljö. Rapport: 2014:2

¹⁷ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2.

¹⁸ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2.

¹⁹ Daniel Castillo (2017); Arbete för alla. Att skapa långsiktiga möjligheter i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning.

arbetsförmåga menar 66 procent att de skulle kunna utföra ett arbete om de fick stöd eller anpassning av arbetet.²⁰

Hinder i arbetsmiljön för personer med en kognitiv funktionsnedsättning finns i interaktionen mellan individen (och hennes förhållningssätt till uppgiften) och arbetsmiljön. Det är inte bara en fråga om hjälpmedel och att träna. Anpassning av arbetstider och arbetets intensitet samt den fysiska arbetsmiljön är många gånger lika viktiga när det handlar om att möta individens kognitiva funktionsnedsättningar. Det har också konstaterats att åtgärder som förbättrar arbetsmiljön för den här målgruppen även förbättrar arbetsmiljön för personer som inte har en funktionsnedsättning.²¹

Arbetsmiljöverket konstaterar i en rapport om funktionshinderpolitiken att tillgänglighet i arbetslivet ur ett bredare perspektiv innebär både anpassning och användbarhet. Användbarhet av information, produkter, tjänster och miljöer är centralt för att skapa delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. En fungerande arbetsmiljö ökar möjligheten för personer som har en funktionsnedsättning att delta i arbetslivet och minskar upplevelsen av att funktionsnedsättning är arbetshindrande och att särskilda lösningar och anpassningar krävs. Det som är bra för personer som har en funktionsnedsättning, som hjälp med att prioritera arbetsuppgifter, möjlighet att arbeta ostört, bra belysning och användarvänlig teknik, är vanligtvis bra för alla. Arbetsmiljöverket menar också att begreppet funktionsnedsättning inte får vilseleda och att allas funktionsförmåga varierar under ett arbetsliv och att många av oss råkar ut för att under en tid i livet uppleva sig ha någon form av funktionsnedsättning.²²

Diskriminering

I Arbetsförmedlingens undersökning av situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning uppger 36 procent att de blivit diskriminerade. Den vanligaste formen av diskriminering gäller arbetsgivares attityder.²³ I den tidigare nämnda kunskapsöversikten konstaterar författaren att attityder och bemötande på arbetsplatsen har en stor betydelse för till vilken grad en anställning kommer att bli hållbar. Vidare konstateras att mycket tyder på att det är vanligt med negativa föreställningar och förhållningssätt till personer som har en funktionsnedsättning och att dessa personers arbetsinsatser bedöms utifrån oförmågor snarare än förmågor. Enligt författaren visar forskning att ett sätt att motverka denna typ av processer är att det finns ett vardagsnära stöd på arbetsplatsen.²⁴

²⁰ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2.

²¹ Arbetsmiljöverket, *Den hjärnvänliga arbetsplatsen, kognition, kognitiva funktionsnedsättningar och arbetsmiljö*. Rapport: 2014:2

²² Arbetsmiljöverkets slutrapport, funktionshinderpolitiken 2011-2016. Rapport 2016:6

²³ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2.

²⁴ Daniel Castillo (2017); *Arbete för alla. Att skapa långsiktiga möjligheter i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning*

Samverkande grunder

Faktorer som kön, ålder och socioekonomisk bakgrund samverkar och förstärker grunden för marginalisering, konstaterar Myndigheten för delaktighet i en avrapportering till regeringen.²⁵ Samma myndighet konstaterar även i en annan rapport, som behandlar personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen, att individer i asyl- och etableringsprocessen riskerar att påverkas av flera faktorer samtidigt. Grunder som etnicitet, religion, kön och ålder samverkar med funktionsnedsättning, vilket för den enskilda individen kan innebära en särskild utsatthet. Myndigheten ser behov både av att kunskapen utvecklas, av informationsutbyte mellan aktörer och av rutiner och sammansatta metoder för hälsoundersökningar i syfte att säkerställa att funktionsnedsättning hos asylsökande identifieras så tidigt som möjligt för att relevanta åtgärder ska kunna utformas.²⁶

En stor grupp unga män i socialfondsprojekten

Fram till och med 31 mars hade närmare 2 900 personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga påbörjat deltagande i socialfondsprojekt inom programområde 2, varav 1 137 kvinnor och 1 721 män. De utgör 17 procent av det totala antalet deltagare i programområdet (16 procent av kvinnorna och 17 procent av männen).²⁷

Tabell 9. Deltagare med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i programområde 2 efter ålder och kön

	Kvinnor	Män	Totalt
< 25 år	706	1 273	1 979
25-54 år	355	381	736
> 54 år	76	67	143
Totalt	1 137	1 721	2 858

Majoriteten, 69 procent, av deltagarna som har en funktionsnedsättning är under 25 år. I ungdomsgruppen är ett avsevärt större antal av deltagarna män än kvinnor. Kvinnorna utgör 36 procent och männen 64 procent av antalet deltagare. I högre åldersgrupper, där deltagarantalet är färre, ser mönstret annorlunda ut. Könsfördelningen är relativt lika bland deltagarna i åldern 25-54 år, där andelen kvinnor uppgår till 48 procent och andelen män till 52 procent. Bland dem som är över 54 år är kvinnorna i majoritet. De utgör där 53 procent och männen 47 procent.

Den höga andelen projektdeltagare under 25 år är i princip densamma som bland övriga deltagare inom programområde 2. Ungdomar under 25 år utgör 70 procent av alla deltagare inom programområdet. Mönstret som syns här, att könsfördelningen är ojämna bland ungdomar som deltar i socialfondsprojekt men inte i högre åldersgrupper, återfinns också bland övriga deltagare i

²⁵ Myndigheten för delaktighet; En jämställdhetsanalys av levnadsvillkor och delaktighetsmöjligheter bland personer med funktionsnedsättning. A 2016:2

²⁶ Myndigheten för delaktighet; Personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen, - situationen idag och behoven framåt. 2017:20

²⁷ I tabellbilagans tabell 12 ges det totala antalet kvinnor och män inom programområde 2, med särredovisning av grupperna under 25 år respektive över 54 år.

programområde 2. Det är alltså inte något som enbart gäller deltagare som har en funktionsnedsättning.²⁸

De flesta deltagare som har en funktionsnedsättning, närmare 1 700 kvinnor och män, återfinns i projekt inom programmets mål 2.2, det vill säga i projekt riktade till ungdomar. I övrigt återfinns kvinnor och män som har en funktionsnedsättning i ett flertal olika projekt, men relativt få i varje. Närmare 700 kvinnor och män deltar i projekt inom mål 2.1 och närmare 500 i projekt inom mål 2.3. (Se vidare tabell över aktivitetsindikatorer i tabellbilagan). Inledningsvis har programgenomförandet haft en stark inriktning mot ungdomsprojekt. Inriktningen mot ungdomar är inskriven i programmet. Det högsta volymmålet i programområdet återfinns i mål 2.2, där projekten ska nå totalt 40 000 deltagare. Framöver borde vi dock, då fler projekt inom mål 2.1 och 2.3 kommer igång, även kunna förvänta oss fler deltagare med funktionsnedsättning där. I de projekten skulle vi också, med ledning av hur det ser ut nu, kunna förvänta oss en annan åldersfördelning och en jämnare könsfördelning.

Drygt hälften av alla projektdeltagare som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har deltagit i Arbetsförmedlingens ungdomsprojekt *UngKOMP*. Även här är könsfördelningen skev. Hittills har 494 kvinnor (33 procent) och 1 015 män (67 procent) påbörjat deltagande i projektet, som beskrivs närmare längre fram i texten. Det är det enskilt och överlägset största projektet med den här målgruppen. Eftersom det visat sig att könsfördelningen blivit skev prioriteras nu frågan om jämnare könsfördelning av projektet och ett aktivt arbete bedrivs då det gäller rekrytering till projektet.

Övriga inom målgruppen inte lika väl representerade

Som redan påpekats uppgår andelen kvinnor och män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga till ungefär 10 procent av hela befolkningen i riket, medan den bland projektdeltagarna i programområde 2 uppgår till 17 procent. Att andelen är högre bland projektdeltagarna än bland befolkningen i riket är förväntat, eftersom detta är en av programmets målgrupper. Möjligen skulle andelen kunna förväntas ligga ännu högre. Som jämförelse kan nämnas att av samtliga inskrivna hos Arbetsförmedlingen 2016 har 27 procent en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.²⁹

I bakgrundsinformationen uppmärksammades också att en något högre andel kvinnor än män har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Av dem i åldern 16–64 år i riket som har nedsatt arbetsförmåga är 57 procent kvinnor och 43 procent män.³⁰ Fler kvinnor än män är inte inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Bland inskrivna hos Arbetsförmedlingen är andelen män högre (56 procent) än andelen kvinnor (44 procent).³¹ Att ha en funktionsnedsättning som medför nedsatt

²⁸ Att könsfördelningen är ojämn bland ungdomarna har diskuterats i tidigare socialfondsrapporter. I riket är andelen unga arbetslösa män högre än andelen unga arbetslösa kvinnor. Med det i tanke är det inte förvånande att de unga männen är i majoritet i socialfondsprojekteten. Däremot vet vi att bland unga i inaktivitet, som vare sig arbetar, studerar eller är anmälda hos Arbetsförmedlingen som arbetssökande är könsfördelningen jämnare. Framförallt unga kvinnor och män inskrivna hos Arbetsförmedlingen och som har en funktionsnedsättning deltar i socialfondsprojekt.

²⁹ Bland inskrivna hos Arbetsförmedlingen ingår även personer som har en anställning. En övervägande majoritet av dem hade ett arbete med stöd, enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning 2016, s.90.

³⁰ *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2, s.26. Det är dessutom så att en högre andel av kvinnorna än männen dessutom bedömer att deras arbetsförmåga är *mycket* nedsatt, se s.21 i samma rapport.

³¹ Arbetsförmedlingens årsredovisning 2016, s.90.

arbetsförmåga är särskilt vanligt bland äldre, och där är kvinnorna något fler. Av alla i i riket som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är 43 procent mellan 50 och 64 år (45 procent av kvinnorna och 41 procent av männen), 35 procent är mellan 30 och 49 år (33 procent av kvinnorna och 37 procent av männen) och 22 procent är mellan 16 och 29 år (23 procent av kvinnorna och 22 procent av männen).³²

Visserligen används inte samma åldersindelningar för projektdeltagarna som i statistik över riket, men det är ändå uppenbart att fördelningen i riket med avseende på ålder och kön inte återspeglas i projektdeltagargruppen. Äldre kvinnor och män är svagt representerade i projekten. Det är också tydligt att unga kvinnor i lägre utsträckning än unga män deltar i projekt. Det finns med andra ord många kvinnor och män som utgör en potentiell målgrupp för socialfondsprojekt, men som vi hittills inte lyckats nå i nämnvärd utsträckning.

Samtidigt måste konstateras att den grupp som har deltagit i projekten ser ut ha varit relevant att rikta sig till. Som det ska visas i det följande har en majoritet av projektdeltagarna endast avslutad grundskoleutbildning och de flesta var långtidsarbetslösa då de började i projektet. Inledningsvis ser också många ut att ha kunnat dra nytta av projektdeltagandet, och gått vidare till antingen arbete eller studier då de slutat. Det handlar alltså inte om att man riktat sig till fel grupp, däremot om att andra grupper, vilka möter minst lika stora utmaningar, inte är särskilt väl representerade.

En majoritet har grundskoleutbildning

En majoritet av projektdeltagarna inom målgruppen, 55 procent, har endast grundskoleutbildning som högsta avslutade utbildningsnivå. En relativt stor grupp har en avslutad gymnasieutbildning (41 procent). Endast en mindre andel har en avslutad högskoleutbildning (4 procent). I riket totalt är utbildningsnivån lägre bland kvinnor och män som har en funktionsnedsättning än bland övriga befolkningen. Utbildningsnivå bland projektdeltagarna är ännu lägre än den i riket. Bland dem som har nedsatt arbetsförmåga i åldern 16–64 år i riket har 17 procent en grundskoleutbildning, 51 procent en gymnasieutbildning och 31 procent en högskoleutbildning. Till en del spelar det säkert in att en så stor andel av projektdeltagarna är unga. Det tar tid att utbilda sig och flera av dem kan komma att utbilda sig mer längre fram.

³² *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016*. SCB, Rapport 2017:2, s.111.

Tabell 10. Deltagare med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i programområde 2 efter utbildningsnivå och kön.

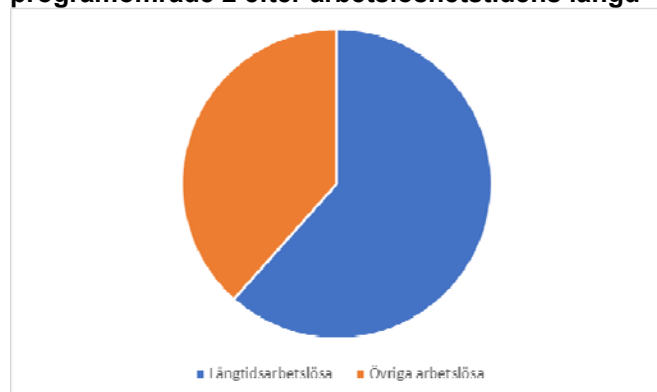
	Kvinnor	Män	Totalt
Med primärskoleutbildning eller grundskoleutbildning (ISCED 1-2)	52%	57%	55%
Med gymnasieutbildning eller eftergymnasial utbildning (ISCED 3-4)	43%	40%	41%
Med högskoleutbildning (ISCED 5-8)	5%	3%	4%
Totalt	100%	100%	100%

Projektdeltagarna i programområdet 2 har generellt en låg utbildningsnivå. Bland hela gruppen deltagare inom programområde 2 uppgår andelen med grundskoleutbildning som högsta avslutade utbildningsnivå till 61 procent. I jämförelse med dem är det alltså en högre andel av målgruppen som slutfört en gymnasieutbildning. Som beskrivits tidigare står en högre andel personer med funktionsnedsättning utanför arbetskraften och även sysselsättningsgraden är lägre. Det är sannolikt det vi ser resultatet av här. Trots en slutförd gymnasieutbildning har målgruppen haft svårare att komma i arbete.

Deltagarna har varit arbetslösa en längre tid

Av dem som är anmälda till arbetsförmedlingen är en hög andel långtidsarbetslösa, 62 procent. Definitionen av långtidsarbetslöshet skiljer sig för unga och övriga. Som långtidsarbetslös räknas den som varit arbetslös i mer än 6 månader ifall hen är under 25 år, och i mer än 12 månader ifall hen är 25 år eller äldre. Den här gruppen har med andra ord hunnit vara arbetslösa en tid innan de kommer till ett socialfondsprojekt. Andelen långtidsarbetslösa är särskilt hög bland kvinnorna, 67 procent. Motsvarande andel för männen är 59 procent.

Diagram 11. Deltagare med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i programområde 2 efter arbetslöshetstidens längd

Få nyanlända

Bland kvinnor och män ur målgruppen återfinns få nyanlända, endast 2 procent av kvinnorna och 2 procent av männen räknas som nyanlända.³³ Motsvarande andel för hela deltagargruppen är 16 procent. Det här beror sannolikt främst på att nyanlända i högre utsträckning är odiagnostiserade och att eventuella funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga inte hunnit kartläggas.³⁴ Därför finns de inte med bland gruppen deltagare som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det kan också vara så att färre individer med funktionsnedsättning kunnat fly till Sverige.

Kvinnor och män som har aktivitetstersättning deltar sällan i socialfondsprojekt

Vi kan se att det framförallt är kvinnor och män som har en funktionsnedsättning och som är anmälda till Arbetsförmedlingen som återfinns bland projektdeltagarna. Som visas längre fram i den här rapporten under rubriken *Unga med aktivitetstersättning – kommande rapport från temagruppen Unga i arbetslivet* har antalet individer med aktivitetstersättning ökat i Sverige under flera års tid. År 2016 uppgick deras antal i landet till närmare 37 000 kvinnor och män. Dessa är en potentiell målgrupp för socialfondsprojekt, men hittills har få påbörjat deltagande i socialfondsprojekt. Endast 269 personer (133 kvinnor och 136 män) som erhåller aktivitetstersättning deltar än så länge i socialfondens projekt. Aktivitetstersättning ges till unga kvinnor och män upp till och med 29 års ålder. Trots att så många av deltagarna i socialfondsprojekten är unga är detta en grupp som projekten hittills inte lyckats nå.

I samband med detta kan också uppmärksammas att inte någon av de två målgrupper där personerna erhåller ersättning från Försäkringskassan återfinns i nämnvärd utsträckning i socialfondsprojekten. Det gäller vare sig målgruppen kvinnor och män som är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbete eller den ovan nämnda gruppen. Antalet kvinnor och män som har aktivitetstersättning kan tyckas lågt, men antalet kvinnor och män som är eller har varit sjukskrivna är till och med ännu lite lägre. Som visas i tabellbilagans tabell 12 har 254 kvinnor personer tillhöriga målgruppen, varav 163 kvinnor och 91 män, hittills påbörjat projektdeltagande.

Projektet *Porten* har fokus på kvinnor och män som har en funktionsnedsättning

Bakgrund till projektet *Porten* är att Värmland tillhör de regioner med högst andel funktionsnedsatta i riket. Detta samtidigt som andelen personer i yrkesverksam ålder beräknas minska. En grundförutsättning för att Värmland ska utvecklas och växa är att det finns möjlighet för så många som möjligt i länet att försörja sig. Det handlar om att på ett bättre sätt tillvarata den kompetens som finns och samtidigt möta företagets behov av rätt kompetens.

Projektet, som är verksamt inom mål 2.3, riktar sig till personer mellan 18-61 år och som har behov av samordnat stöd från minst två av dessa parter: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan,

³³ I faktiskt antal handlar det om 23 kvinnor och 36 män. Som nyanländ räknas den som ingår i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

³⁴ Arbetsförmedlingen konstaterar i sin årsredovisning för 2016, s.90, att det tar längre tid att bedöma nedsättning av arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning bland nyanlända som ingår i etableringsuppdraget än bland övriga inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

Landstinget i Värmland samt Karlstad, Kristinehamn, Grums och Hammarö kommuner. Målgruppen har en dokumenterad funktionsnedsättning, dokumenterad arbetsförmåga och en vilja och motivation att komma ut i arbetslivet. Målet är att fler personer med funktionsnedsättning ska få en plats på arbetsmarknaden.

Utifrån en tidigare kartläggning av utvecklingsbehov hos deltagare, arbetsgivare, ovannämnda parter och personal arbetar *Porten* med att utveckla metoder och erbjuder insatser och aktiviteter för att deltagarna ska finna, få och behålla ett arbete. Coachen från Arbetsförmedlingen arbetar bland annat med metoden Supported Employment, vilken innebär ett långsiktigt och hållbart stöd till både deltagare och arbetsgivare. En arbetsgivarkoordinator arbetar med nätverksbyggande och samarbete med arbetsgivare så att deltagarna får tillgång till kvalitetssäkrade praktikplatser och anpassade arbetsplatser. För att alla ingående parter på bästa sätt ska kunna arbeta med ett inkluderande arbetsliv erbjuder *Porten* också kompetensutvecklingsinsatser.

Hittills har 66 personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (29 kvinnor och 37 män) påbörjat deltagande i projektet *Porten*. Dessa utgör 93 procent av alla deltagare. Det kan mycket väl vara så att också övriga deltagare har en funktionsnedsättning, men att de inte räknas med här eftersom de inte är inskrivna vid Arbetsförmedlingen eller uppbär aktivitetsersättning från Försäkringskassan. 30 deltagare har hittills hunnit sluta, 16 kvinnor och 14 män. Av dessa har 8 kvinnor och 8 män gått vidare till ett arbete.

Deltagarnas status vid avslut

Av de nästan 5 800 deltagare i projekt inom programområde 2 som slutat har drygt 1 000 en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, vilket utgör 18 procent av dem som slutat (17 procent av kvinnorna och 18 procent männen).

Tabell 11. Status vid avslutad insats för deltagare med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i programområde 2

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal som slutat	420	619	1 039
varav i arbete, inkl. egenföretagande	32%	45%	39%
varav i studier	14%	12%	13%
varav i lärlingsplats/praktik	4%	3%	3%
varav tidigare inaktiva som nu söker arbete	2%	3%	2%
Andel av dem som slutat som stärkt sin ställning på arbetsmarknaden	52%	62%	58%

Bland deltagare som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har en majoritet, 58 procent, stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. De har antingen gått vidare till arbete, studier, lärlingsplats/praktik eller så handlar det om deltagare som tidigare var inaktiva, men nu anmält sig till Arbetsförmedlingen som arbetssökande. Störst andel har gått vidare till ett arbete, men det syns en skillnad mellan kvinnor och män. Andelen män som gått vidare till arbete uppgår till 45 procent, medan andelen kvinnor uppgår till 32 procent, en skillnad på 13 procentenheter. Gällande

studier, lärlingsplats/praktik och tidigare inaktiva som nu söker arbete syns inga nämnvärda skillnader mellan kvinnor och män, en eller två procentenheter åt båda hållen.

Mönstret att en högre andel män än kvinnor går vidare till arbete kan inte härledas till något eller några enskilda projekt, utan det handlar snarare om ett flertal projekt med (än så länge) få deltagare i varje projekt. Mönstret återfinns också gällande andra deltagare inom programområde 2.³⁵ Samma mönster har också uppmärksammats i tidigare rapportfördjupningar om unga samt nyanlända deltagare. Det är alltså inget som enbart gäller deltagare som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Däremot måste konstateras att skillnaden mellan kvinnor och män är relativt stor och dessutom att den utjämnande tendens som syns för hela deltagargruppen i programområde 2, det vill säga att kvinnor i högre utsträckning går vidare till studier istället för arbete, inte syns här. Det måste samtidigt påpekas att de flesta projekt inte hunnit vara verksamma så pass länge att deltagare i någon högre utsträckning hunnit sluta. I många projekt har ännu inga deltagare hunnit sluta, i andra har endast en handfull deltagare hunnit sluta. Siffrorna är alltså i hög grad att betrakta som inledande resultat, vilka kan komma att ändras längre fram.

Projektet *Skapa 2.0* bryter mönstret

Näst största projekt sett till antalet deltagande kvinnor och män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är *Skapa 2.0*, verksamt inom programmets mål 2.1. Projektet riktar sig till flera målgrupper. Hittills har 51 kvinnor och 54 män som tillhör målgruppen kvinnor och män med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga påbörjat deltagande. De utgör en fjärdedel av hela deltagargruppen i projektet.

Projektet drivs av Karlskronas kommun i samverkan med flera andra kommuner i Blekinge, Arbetsförmedlingen och Litorina folkhögskola. Ett mål är att korta tiderna bland dem som kommer till Karlskronas och Karlshamns arbetscentra. Projektet bygger på att deltagaren kan följa några olika vägar uppbyggda av moduler. Modulerna är: Stärka, Aktivera, Kompetensutveckling, Praktik samt Matchning till Arbete och studier. Vägarna och modulerna ser inte likadana ut för alla, utan anpassas till de individuella deltagarnas behov. Behoven kartläggs i samband med mottagningsprocessen. Projektet arbetar med att involvera arbetsgivare för att säkerställa att de aktiviteter som genomförs stämmer överens med arbetsgivarnas krav på personer i samband med praktik eller vid rekrytering.

I uppföljningssyfte bedömer Svenska ESF-rådet projektets arbete med jämställdhet. Projektet *Skapa 2.0* har både vid beslutstillfället och vid övergång från analys- och planeringsfas till genomförande bedömts som ett väl godkänt projekt. En sådan bedömning innebär bland annat att projektägaren har kunnat visa att projektet har potential att bidra till lika förutsättningar för kvinnor och män samt att projektet har god potential att nå upp till programmets och socialfondsförordningens jämställdhetskrav.

³⁵ I bilagens tabell 13 redovisas omedelbara resultatindikatorer per särskilt mål. Inom mål 2.2 och 2.3 är det en högre andel män än kvinnor som gått vidare till arbete. Inom mål 2.1 är fördelningen jämn mellan kvinnor och män.

Som visats är det vanligare att män än kvinnor stärkt sin ställning efter projektdeltagande på så sätt att högre andel av männen gått vidare till arbete. I *Skapa 2.0* har få deltagare ännu hunnit sluta, men inledningsvis bryter resultaten av mot ovan beskrivna mönster på så sätt att en högre andel kvinnor än män som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. Det handlar dock om få deltagare. 35 kvinnor och 25 män har hunnit sluta, varav 15 kvinnor och 8 män stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. Främst har deltagarna gått vidare till arbete eller lärlingsplats/praktik, kvinnorna är i majoritet i båda fallen, i ungefär samma utsträckning oavsett om det handlar om anställning eller lärlingsplats/praktik.

Avslutningsvis kan nämnas att projektet har ett systerprojekt, *SKAPA KOMP*, som bedrivs inom programområde 1, mål 1.1. Där kompetensutvecklas personalen på fem kommunala arbetsscentrumen, bland annat Karlskronas och Karlshamns arbetscentra, i syfte att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Detta kommer samtidigt innebära att de utvecklar sin kompetens i att, utifrån de behov som finns, möta de målgrupper som kommer centrumen.

Deltagare i projektet *UngKOMP* har stärkt sin ställning

Närmare hälften av deltagare som har en funktionsnedsättning, som hittills hunnit sluta, har deltagit i ungdomsprojektet *UngKOMP* inom mål 2.2. *UngKOMP* är en fortsättning på ett projekt i föregående programperiod.³⁶ Projektet är bedrivs på flera orter i landet och är ett samverkansprojekt mellan kommuner och Arbetsförmedling och drivs av Arbetsförmedlingen. Det riktar sig till arbetslösa ungdomar som haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, både ungdomar som har och inte har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.³⁷ Verksamhet bedrivs på flera platser i landet. Idén är att öka samarbetet mellan kommuner och Arbetsförmedling, genom en samlokalisering av personal, där teamet besitter flera kompetenser. På så sätt vill man skapa bättre förutsättningar i arbetet med att minska och förhindra långtidsarbetslöshet bland ungdomarna.

Hittills har 478 personer som har en funktionsnedsättning (150 kvinnor och 328 män) hunnit avsluta sitt deltagande i projektet. Av dessa har en hög andel, 74 procent, stärkt sin ställning på arbetsmarknaden efter avslutat projektdeltagande. Andelen som stärkt sin ställning är ungefär lika för kvinnorna (75 procent) som för männen (74 procent). Däremot finns vissa skillnader då det gäller på vilket sätt. Andelen som gått vidare till arbete utgör 51 procent av kvinnorna och 57 procent av männen. Gällande andelen som gått vidare till studier är förhållandet det motsatta, av kvinnorna har 24 procent gått vidare till studier. Motsvarande andel för männen är 17 procent.

Det brukar vara så att ungdomar i högre utsträckning än andra grupper stärker sin ställning på arbetsmarknaden efter att de deltagit i ett socialfondsprojekt. Det hänger samman med ett generellt mönster på arbetsmarknaden, där ungdomar är mer rörliga än andra grupper. De går både in i och ut

³⁶ Det tidigare projektet hette *Unga in*.

³⁷ Som tidigare påpekats bygger Arbetsförmedlingens bedömning och registrering gällande funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga på individens egen beskrivning, inte en medicinsk bedömning. I gruppen som hos Arbetsförmedlingen räknas som att de har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ingår därför både kvinnor och män som har en diagnostiserad funktionsnedsättning och de som har en odiagnostiserad funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

ur jobb oftare än andra.³⁸ Ungdomar som har en funktionsnedsättning och som har deltagit i *UngKOMP*s projekt följer på detta sätt samma mönster som övriga ungdomar. Det kan man se då de jämförs med hela ungdomsgruppen i projekt som ingår i sysselsättningsinitiativet (mål 3.1). Där har 73 procent av deltagarna (74 procent av kvinnorna och 72 procent av männen) stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. *UngKOMP*s deltagare som har en funktionsnedsättning ligger till och med lite över detta.

Däremot visar ungdomsgruppen i Sysselsättningsinitiativet inte samma skillnad mellan kvinnor och män när det gäller ifall deltagaren går vidare till arbete eller studier, utan där visar kvinnor och män ett likartat mönster, vilket de som har en funktionsnedsättning och som deltagit i *UngKOMP*-projektet inte gör i samma utsträckning. Bland ungdomarna inom sysselsättningsinitiativet har 54 procent av kvinnorna och 53 procent av männen gått vidare till arbete och 16 procent av kvinnorna och 15 procent av männen gått vidare till studier.³⁹

Det går inte att säga på rak arm ifall det är ett bättre resultat att deltagare går vidare till arbete, som en högre andel av männen från *UngKOMP* gör eller att gå vidare till studier, som en högre andel av kvinnorna gör. Vi vet att gymnasieutbildning är en grundläggande förutsättning för att personen ska ha en rimlig chans att få ett arbete. Bland dem som inte har en gymnasieutbildning är det därför en fördel att börja med att utbilda sig. Att stötta ungdomarna i det är ett av de verktyg ungdomsprojekten arbetar med.

Att gå ut i arbete efter projektet är å andra sidan bra för att säkra sin försörjning och sitt oberoende. Om det är hållbart på lite längre sikt är beroende både av anställningsform, arbetsuppgifter och utbildningsnivå. För att kunna avgöra vilken typ av kvalitet och hållbarhet som finns inbäddat i resultaten som syns gällande avslutsstatus, krävs en fördjupad analys av ett slag som inte är möjlig att genomföra i den här rapporten. Handlar det om kortsiktiga anställningar eller sådana som har potential att fungera på längre sikt? Ger de goda förutsättningar för individen? Vad för typ av studier handlar det om? Har de potential att fungera som en bra utgångspunkt för individen eller inte?

Med detta sagt måste det ändå, på en övergripande nivå, betraktas som ett gott resultat att en så hög andel av deltagarna i *UngKOMP* har stärkt sin ställning på arbetsmarknaden, särskilt med tanke på att det handlar om en grupp ungdomar som haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

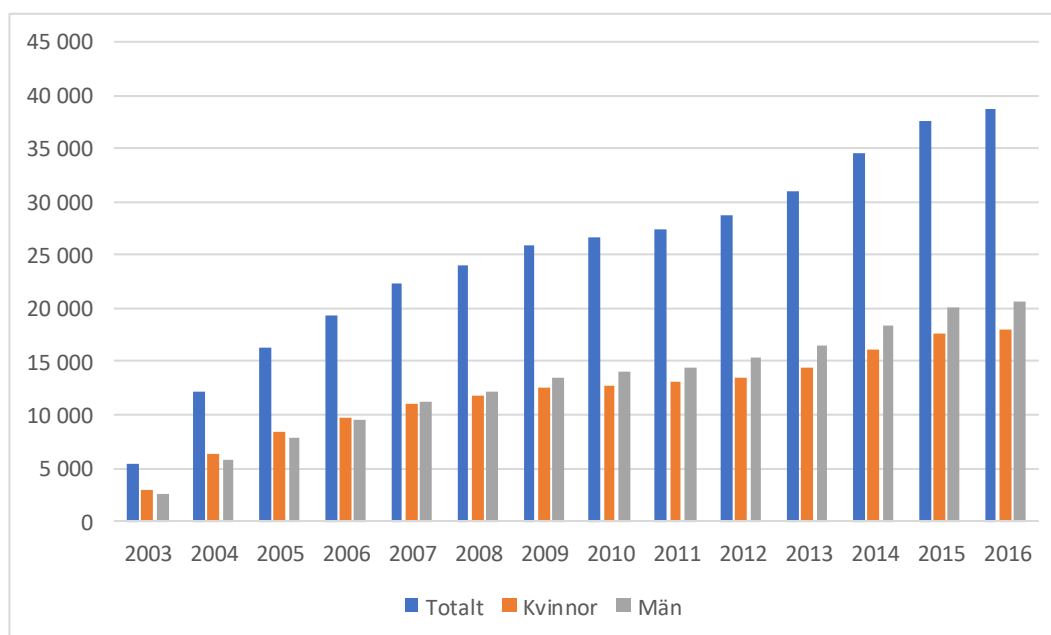
³⁸ Som exempel kan nämnas att endast för en mindre andel av de ungdomar inom mål 3.1 som går vidare till ett jobb efter sitt projektdeltagande handlar det om en tillsvidare anställning. Det gäller 28 procent av deltagarna (25 procent av kvinnorna och 29 procent av männen).

³⁹ Övriga har gått vidare till lärlingsplats/praktik (2 procent av både kvinnor och män) eller, bland dem som tidigare var inaktiva, börjat söka arbete (2 procent av både kvinnor och män).

Unga med aktivitetsersättning – kommande rapport från Temagruppen Unga i arbetslivet⁴⁰

Sedan införandet av aktivitetsersättningen⁴¹ till unga med funktionshinder i Sverige 2003, har antalet individer med aktivitetsersättning sjufaldigats från 5 474 individer 2003 till 38 695 individer 2016. Utfallet mellan könen har länge varit relativt lika, men har sedan 2007 gett en ökande andel av män. Det illustreras i diagram 12.

Diagram 12. Mottagare av aktivitetsersättning totalt och uppdelat på kön 2003–2016

Den relativt snabba ökningen av individer som beviljats aktivitetsersättning har börjat uppmärksammas. Det finns ett uppdämt behov att bättre förstå systemets sätt att fungera och arbetet hos relevanta aktörer. Flera olika rapporter bland annat från Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen och Riksrevisionen har under de senaste åren belyst aktivitetsersättningen utifrån olika perspektiv. Individer med aktivitetsersättning utgör också en potentiell målgrupp för socialfondsprojekt.

Temagruppen unga i arbetslivet, som medfinansieras av Socialfonden, har tagit fram en rapport som sammanfattar mycket av den kunskap som finns om unga som berörs av aktivitetsersättning. Rapporten syftar till att ge en helhetsbild av systemet med aktivitetsersättning, dess sätt att fungera och utmaningar relaterade till det. Rapporten beskriver även flera pågående socialfondsprojekt, där de dessutom uppmärksammar att många av dessa projekt omfattar flera av de framgångsfaktorer som lyfts fram i rapporten som behovsanpassning, personliga relationer, fokus på möjligheter

⁴⁰ Hela detta avsnitt bygger på rapporten: *Arenan för unga med aktivitetsersättning – Sammanfattning av befintliga studier, relevanta perspektiv och erfarenheter från ESF-projekt*, som är en kommande rapport som Temagruppen Unga i Arbetslivet låtit ta fram.

⁴¹ Aktivitetsersättning är en del av vårt sjukförsäkringssystem och är ett stöd till unga 19–30 år som inte kan arbeta på grund av sjukdom eller någon annan funktionsnedsättning. Aktivitetsersättningen infördes 2003 i syfte att genom ökad aktivering ge en högre grad av självständighet för unga med funktionsnedsättning och i största möjliga mån undvika förtidspensionering.

snarare än hinder, uthållighet, kontinuitet, variation av insatser, användandet av evidensbaserade och utvärderade metoder, kunskapsupbyggnad och samverkan.

Rapporten lyfter även fram vissa utmaningar. Projekten är till sin form kortsiktiga. Att fler projekt borde kunna gå in i reguljär verksamhet och på så sätt påvisa kontinuitet efterfrågas. En annan utmaning som lyfts upp är att många framgångsrika exempel är lokala. Från individens perspektiv kan stödet variera mycket beroende på var i Sverige du bor och vem den stödsökande träffar. Här betonar rapporten likvärdighet.

Mer generellt, för att kunna stävja ökningen av behovet av aktivitetsersättning, uppmärksammas att ett individanpassat och kompensatoriskt stöd är en framgångsfaktor. Denna måste initialt få kosta för att vinster på längre sikt ska kunna nås. De ekonomiska incitamenten behöver gå rätt riktning. Det behövs ett utökat fokus på arbetsgivares beredskap att anställa unga med funktionsnedsättning, genom supported employment, genom offentlig sektors arbetsgivaransvar och genom arbetsintegrerande sociala företag. Befintlig kunskap behöver omsättas i praktik hos alla relevanta aktörer. Rapporten uppmärksammar dessutom att systemet har en inbyggd flexibilitet som endast nyttjas i begränsad utsträckning och det finns behov av att närmare förstå varför. Samverkan diskuteras på flera sätt, en fungerande samverkan krävs till exempel för att säkra kvaliteten på läkarutlåtanden för bedömning av ungas arbetsförmåga. Försäkringskassan behöver andra förutsättningar för att kunna uppfylla sitt samordningsuppdrag. Det konstateras dessutom att samordningsförbund i hela landet kan komma att utgöra en fungerande infrastruktur.

Avslutningsvis betonas att unga med aktivitetsersättning är en grupp som behöver hantera ett komplext nät av kontakter och system samtidigt som många i gruppen har svårigheter att hantera den typen av situationer. Hos olika aktörer finns ambitioner att ge ungdomarna en stödfunktion som kan stötta den unga i kontakten med olika verksamheter. Rehabkonsulenter inom vården är en sådan, koordinatörer enligt case management-metoden en annan. Dessa är dock begränsade till en viss period eller en viss verksamhet. Det saknas någon som följer individen i olika system och kontexter samt över tid. En sådan funktion skulle kunna hjälpa individen att bära med sig och sammanfatta relevant historik och samtidigt fungera som länk mellan de olika aktörer som individen behöver möta. Det skulle kunna ge de unga en trygghet samtidigt som flera av de utmaningar som de olika aktörerna står inför, främst kopplat till samverkan, lättare kan hanteras.

Bilaga 1. Tabeller

Tabell 12. Aktivitetsindikatorer för deltagare, per särskilt mål och totalt

Indikator\särskilt mål	Totalt			Särskilt mål 1.1			Särskilt mål 2.1			Särskilt mål 2.2			Särskilt mål 2.3			Särskilt mål 3.1		
(K=kvinnor, M=män, Tot=totalt)	Kvinnor	Män	Totalt	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot
Arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa	9 364	14 236	23 600	0	0	0	953	1 204	2 157	1 681	3 300	4 981	1 126	1 061	2 187	5 603	8 671	14 274
<i>varav utomeuropeiskt födda</i>	<i>2 408</i>	<i>3 614</i>	<i>6 022</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>510</i>	<i>632</i>	<i>1 142</i>	<i>282</i>	<i>661</i>	<i>943</i>	<i>794</i>	<i>731</i>	<i>1 525</i>	<i>822</i>	<i>1 590</i>	<i>2 412</i>
Långtidsarbetslösa	3 379	5 038	8 417	0	0	0	577	611	1 188	860	1 668	2 528	660	550	1 210	1 282	2 209	3 491
<i>varav utomeuropeiskt födda</i>	<i>1 332</i>	<i>1 717</i>	<i>3 049</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>347</i>	<i>334</i>	<i>681</i>	<i>143</i>	<i>329</i>	<i>472</i>	<i>504</i>	<i>412</i>	<i>916</i>	<i>338</i>	<i>642</i>	<i>980</i>
Icke förvärvsarbetande	4 444	5 840	10 284	0	0	0	729	789	1 518	1 649	2 694	4 343	465	409	874	1 601	1 948	3 549
<i>varav utomeuropeiskt födda</i>	<i>954</i>	<i>1 407</i>	<i>2 361</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>170</i>	<i>204</i>	<i>374</i>	<i>364</i>	<i>600</i>	<i>964</i>	<i>257</i>	<i>235</i>	<i>492</i>	<i>163</i>	<i>368</i>	<i>531</i>
Icke förvärvsarbetande som inte deltar i allmän eller yrkesinriktad utbildning	4 179	5 468	9 647	0	0	0	675	700	1 375	1 642	2 676	4 318	288	230	518	1 574	1 862	3 436
<i>varav utomeuropeiskt födda</i>	<i>727</i>	<i>1 093</i>	<i>1 820</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>131</i>	<i>128</i>	<i>259</i>	<i>362</i>	<i>595</i>	<i>957</i>	<i>90</i>	<i>70</i>	<i>160</i>	<i>144</i>	<i>300</i>	<i>444</i>
Sysselsatta, inklusive egenföretagare	15 472	7 822	23 294	15 135	7 330	22 465	16	36	52	321*	456*	777*	0	0	0	0	0	0
Under 25 år	12 113	18 452	30 565	487	367	854	555	710	1 265	3 651	6 450	10 101	216	306	522	7 204	10 619	17 823
<i>varav deltagare i projekt som ska förebygga avhopp från gymnasiet (mål 2.2)</i>	<i>1 749</i>	<i>2 934</i>	<i>4 683</i>	–	–	–	–	–	–	<i>1 749</i>	<i>2 934</i>	<i>4 683</i>	–	–	–	–	–	–
Över 54 år	4 099	1 801	5 900	3 852	1 559	5 411	126	134	260	–	–	–	121	108	229	–	–	–

*Uppgift om antal sysselsatta i mål 2.2 är felaktig. Sannolikt handlar det så gott som enbart projektdeltagande skolungdomar. Rättning pågår.

Tabellen fortsätter på nästa sida

Fortsättning tabell 12

Indikator\Särskilt mål	Totalt			Särskilt mål 1.1			Särskilt mål 2.1			Särskilt mål 2.2			Särskilt mål 2.3			Särskilt mål 3.1		
	Kvinnor	Män	Totalt	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot
Med primärskoleutbildning el. grundskoleutbildning (ISCED 1-2)	7 735	9 950	17 685	1 026	737	1 763	743	895	1 638	1 803	2 945	4 748	767	582	1 349	3 396	4 791	8 187
Med gymnasieutbildning eller eftergymnasial utbildning (ISCED 3-4)	9 712	10 832	20 544	4 954	3 586	8 540	449	565	1 014	808	1 508	2 316	336	328	664	3 165	4 845	8 010
Med högskoleutbildning (ISCED 5-8)	9 775	3 724	13 499	9 069	2 943	12 012	211	235	446	18	28	46	250	298	548	227	220	447
Nyanlända invandrare (målgrupp PO2)	1 186	1 564	2 750	0	0	0	309	539	848	75	180	255	802	845	1 647	–	–	–
Har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (målgrupp PO2)	1 137	1 721	2 858	0	0	0	319	362	681	566	1 112	1 678	251	247	498	–	–	–
Är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbete (målgrupp PO2)	163	91	254	0	0	0	119	66	185	0	3	3	43	23	66	–	–	–
Icke förvärvsarbetande, mer än 12 månader (målgrupp PO2)	1 948	2 754	4 702	0	0	0	469	459	928	1 354	2 214	3 568	125	81	206	–	–	–
Totalt antal deltagare	29 280	27 898	57 178	15 136	7 330	22 466	1 698	2 029	3 727	3 651	6 450	10 101	1 591	1 470	3 061	7 204	10 619	17 823

Anmärkningar: Av sekretesskäl har 1 i tabellen ersatts med 0 och 2 ersatts med 3. Med nyanlända invandrare (målgrupp programområde 2) avses här deltagare inom programområde 2 som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Observera att en och samma person kan höra till flera målgrupper. "Totalt antal deltagare" gäller unika individer.

Tabell 13. Omedelbara resultatindikatorer för deltagare efter avslutad åtgärd, per särskilt mål och totalt

Indikator\särskilt mål (K=kvinnor, M=män, Tot=totalt)	Totalt			Särskilt mål 1.1			Särskilt mål 2.1			Särskilt mål 2.2			Särskilt mål 2.3			Särskilt mål 3.1		
	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot
Tidigare inaktiva deltagare, som söker arbete efter avslutad åtgärd	192	241	433	0	0	0	14	40	54	15	32	47	69	45	114	94	124	218
varav utomeuropeiskt födda (målgrupp PO2 & PO3)	85	82	167	0	0	0	5	18	23	3	10	13	51	29	80	26	25	51
varav unga 15-24 år (målgrupp PO2)	25	48	73	0	0	0	3	10	13	15	32	47	7	6	13	–	–	–
varav nyanlända (målgrupp PO2)	44	45	89	0	0	0	3	16	19	0	3	3	41	26	67	–	–	–
varav med funktionsnedsättning (målgrupp PO2)	9	16	25	0	0	0	5	9	14	3	6	9	0	0	0	–	–	–
varav långtidsarbetslösa (målgrupp PO2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–	–	–
varav är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbetet (målgrupp PO2)	5	4	9	0	0	0	5	4	9	0	0	0	0	0	0	–	–	–
varav har varit utanför arbetsmarknaden mer än 12 mån. (målgrupp PO2)	14	29	43	0	0	0	3	11	14	8	15	23	3	3	6	–	–	–
Deltagare med lärlingsplats eller praktik efter avslutad åtgärd	182	259	441	0	0	0	63	65	128	8	14	22	28	32	60	83	148	231
varav utomeuropeiskt födda (målgrupp PO2 & PO3)	69	77	146	0	0	0	33	23	56	0	4	4	19	22	41	16	28	44
varav unga 15-24 år (målgrupp PO2)	18	37	55	0	0	0	6	13	19	8	14	22	4	10	14	–	–	–
varav nyanlända (målgrupp PO2)	31	34	65	0	0	0	18	15	33	0	0	0	13	18	31	–	–	–
varav med funktionsnedsättning (målgrupp PO2)	18	17	35	0	0	0	13	13	26	0	0	0	4	4	8	–	–	–
varav långtidsarbetslösa (målgrupp PO2)	52	47	99	0	0	0	37	31	68	3	6	9	12	10	22	–	–	–
varav är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbetet (målgrupp PO2)	3	3	6	0	0	0	3	3	6	0	0	0	0	0	0	–	–	–
varav har varit utanför arbetsmarknaden mer än 12 mån. (målgrupp PO2)	5	3	8	0	0	0	3	10	13	0	5	5	3	0	3	–	–	–

Tabellen fortsätter på nästa sida

Fortsättning tabell 13

Indikator\särskilt mål (K=kvinnor, M=män, Tot=totalt)	Totalt			Särskilt mål 1.1			Särskilt mål 2.1			Särskilt mål 2.2			Särskilt mål 2.3			Särskilt mål 3.1		
	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot
Deltagare i utbildning efter avslutad åtgärd	1 349	1 753	3 102	0	0	0	67	95	162	459	595	1 054	43	44	87	780	1 019	1 799
varav utomeuropeiskt födda (målgrupp PO2 & PO3)	295	456	751	0	0	0	38	60	98	89	134	223	30	38	68	138	224	362
varav unga 15-24 år (målgrupp PO2)	489	632	1 121	0	0	0	22	28	50	459	595	1 054	8	9	17	–	–	–
varav deltagare i projekt som ska förebygga avhopp från gymnasiet (mål 2.2)	278	350	628	–	–	–	–	–	–	278	350	628	–	–	–	–	–	–
varav nyanlända (målgrupp PO2)	52	92	144	0	0	0	25	50	75	6	6	12	21	36	57	–	–	–
varav med funktionsnedsättning (målgrupp PO2)	58	73	131	0	0	0	9	10	19	41	60	101	8	3	11	–	–	–
varav långtidsarbetslösa (målgrupp PO2)	108	138	246	0	0	0	27	23	50	68	101	169	13	14	27	–	–	–
varav är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbetet (målgrupp PO2)	0	3	3	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	–	–	–
varav har varit utanför arbetsmarknaden mer än 12 mån. (målgrupp PO2)	298	380	678	0	0	0	8	14	22	283	362	645	7	4	11	–	–	–
Deltagare i sysselsättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd	3 184	4 680	7 864	0	0	0	223	285	508	269	594	863	110	174	284	2 582	3 627	6 209
varav utomeuropeiskt födda (målgrupp PO2 & PO3)	358	737	1 095	0	0	0	107	149	256	30	118	148	41	89	130	180	381	561
varav unga 15-24 år (målgrupp PO2)	341	700	1 041	0	0	0	52	69	121	269	594	863	20	37	57	–	–	–
varav nyanlända (målgrupp PO2)	92	197	289	0	0	0	60	110	170	4	21	25	28	66	94	–	–	–
varav med funktionsnedsättning (målgrupp PO2)	133	276	409	0	0	0	34	46	80	82	194	276	17	36	53	–	–	–
varav långtidsarbetslösa (målgrupp PO2)	244	425	669	0	0	0	107	119	226	102	245	347	35	61	96	–	–	–
varav är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbetet (målgrupp PO2)	11	3	14	0	0	0	8	3	11	0	0	0	3	0	3	–	–	–
varav har varit utanför arbetsmarknaden mer än 12 mån. (målgrupp PO2)	51	53	104	0	0	0	10	11	21	34	38	72	7	4	11	–	–	–

Tabellen fortsätter på nästa sida

Fortsättning tabell 13

Indikator\särskilt mål (K=kvinnor, M=män, Tot=totalt)	Totalt			Särskilt mål 1.1			Särskilt mål 2.1			Särskilt mål 2.2			Särskilt mål 2.3			Särskilt mål 3.1		
	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot	K	M	Tot
Andel med tillsvidareanställning (av anställda deltagare, övriga anställda har visstidsanställning)	25%	29%	27%	0%	0%	0%	15%	13%	13%	33%	35%	34%	25%	26%	26%	25%	29%	28%
Andel med heltidsanställning (av anställda deltagare, övriga anställda har deltidsanställning)	58%	69%	65%	0%	0%	0%	52%	68%	61%	61%	71%	68%	55%	58%	57%	59%	69%	65%
Deltagare som erhållit en kvalifikation efter avslutad åtgärd	487	898	1 385	30	128	158	50	68	118	92	161	253	30	43	73	285	498	783
Totalt antal deltagare som har slutat	7 997	10 825	18 822	794	601	1 395	677	900	1 577	1 089	1 780	2 869	665	684	1 349	4 772	6 860	11 632
varav utomeuropeiskt födda (målgrupp PO2 & PO3)	1 477	2 210	3 687	0	0	0	293	420	713	182	352	534	413	427	840	538	976	1 514
varav unga 15-24 år (målgrupp PO2)	1 228	2 057	3 285	0	0	0	149	245	394	969	1 658	2 627	110	154	264	–	–	–
varav nyanlända (målgrupp PO2)	497	696	1 193	0	0	0	140	274	414	15	46	61	342	376	718	–	–	–
varav med funktionsnedsättning (målgrupp PO2)	420	619	1 039	0	0	0	150	161	311	170	355	525	99	103	202	–	–	–
varav långtidsarbetslösa (målgrupp PO2)	803	1 045	1 848	0	0	0	293	322	615	238	469	707	272	254	526	–	–	–
varav är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbetet (målgrupp PO2)	51	26	77	0	0	0	44	21	65	0	0	0	7	5	12	–	–	–
varav har varit utanför arbetsmarknaden mer än 12 mån. (målgrupp PO2)	498	664	1 162	0	0	0	79	94	173	387	544	931	32	26	58	–	–	–

Anmärkningar: Av sekretesskäl har 1 i tabellen ersatts med 0 och 2 ersatts med 3. Med nyanlända (målgrupp programområde 2) avses här deltagare inom programområde 2 som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Observera att en och samma person kan höra till flera målgrupper. "Totalt antal deltagare som avslutat åtgärd" gäller unika individer.

Tabell 14. Resultatindikatorer för programområde 3, antal deltagare

Indikator	Kvinnor	Män	Totalt
Arbetslösa deltagare som fullföljt en insats	601	1 032	1 633
Arbetslösa deltagare som erbjudits anställning, fortsatt utbildning, lärlingsplats eller praktik efter avslutad åtgärd	199	312	511
Arbetslösa deltagare som studerar, erhåller en kvalifikation eller deltar i sysselsättning, inklusive egenföretagare, efter avslutad åtgärd	2 814	4 151	6 965
Långtidsarbetslösa deltagare som fullföljt en insats	194	347	541
Långtidsarbetslösa deltagare som erbjudits anställning, fortsatt utbildning, lärlingsplats eller praktik efter avslutad åtgärd	62	97	159
Långtidsarbetslösa deltagare som studerar, erhåller en kvalifikation eller deltar i sysselsättning, inklusive egenföretagare, efter avslutad åtgärd	578	938	1 516
Icke förvärvsarbetande deltagare som fullföljt en insats	116	143	259
Icke förvärvsarbetande deltagare som inte studerar, som erbjudits anställning, fortsatt utbildning, lärlingsplats eller praktik efter avslutad åtgärd	57	72	129
Icke förvärvsarbetande som inte studerar, som studerar, får en kvalifikation eller deltar i sysselsättning, inklusive egenföretagare, efter avslutad åtgärd	662	657	1 319
Totalt antal deltagare som slutat	4 772	6 860	11 632

Bilaga 2. Projektexempel från Europeiska socialfonden

Här är en artikel om ett socialfondsprojekt som arbetar med målgruppen personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som pågår under 2014-2020.

Projektet kan visa på goda exempel när det gäller arbetssätt, metodik och planerade insatser på temat funktionsnedsättning.

SIA – Erbjuder steg in i arbetslivet för ungdomar med funktionsnedsättning

Det skånska socialfondsprojektet SIA drivs av den ideella föreningen Furuboda och riktar sig till ungdomar med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Målsättningen är att fler ungdomar, som idag är arbetssökande och som vill vidare ut i arbetslivet, skall komma in på den reguljära arbetsmarknaden och undvika att bli fast i ett utanförskap. Hittills har 41 % av deltagarna gått vidare till sysselsättning genom arbete eller studier.

I Skåne fanns det i januari 2015 drygt 1 600 ungdomar med aktivitetsersättning, 753 kvinnor och 858 män i åldern 19-24 år. Den statliga utredningen Brist på brädska (SOU 2008:12) som gjorde en översyn av aktivitetsersättningen visade att endast 3 procent av dem som beviljats aktivitetsersättning lämnade ersättningen för arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. SIA menar att med aktiva insatser till målgruppen i form av information, opinion och stöd på arbetsplatser kan fler funktionsnedsatta komma i arbete. Målet är att nå och hjälpa 160 ungdomar. Projektet drivs i Furubodas regi och har en bred förankring med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Skåne som partners.

Deltagare kommer via två ersättningsformer

Deltagarna kommer till projektet via aktivitetsersättning och aktivitetsstöd. Projektet har särskilt fokus på dem som idag har aktivitetsersättning eller som tills nyligen har haft aktivitetsersättning i och med ett beslut om förlängd skolgång. Målgruppen utgörs av arbetssökande personer som är 15-24 år, som har någon form av funktionsnedsättning och som vill komma ut i arbetslivet.

- Det är personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och har liten eller ingen tidigare erfarenhet av arbete. Många deltagare kan behöva mycket stöd och anpassning av struktur, vardag och förberedelser även innan en praktik, ett arbete eller studier. Det kan handla om stöd i att våga åka buss, få struktur i morgonrutiner, privatekonomi eller att börja träna på ett gym, säger Samuel Löfgren, projektledare för SIA.

SIA-modellen

Projektet har sin teoretiska bas i Supported Employment som i grunden är en metod för arbetslivsinriktad rehabilitering. Målet är att stötta människor som står långt ifrån arbetsmarknaden att finna, få och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Framförallt används metoden för personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa. Som en röd tråd genom Supported Employment löper begreppen empowerment, social integration, värdighet och respekt för individen.

SIA-modellen, som utvecklats av Furuboda, är värderingsstyrd och baseras på fyra grundfundament: "Egna val", deltagaren är själv med och fattar beslut om sin egen situation och deltar aktivt i planering och val av praktik och arbete. De fria valen och upplevelsen av att själv få påverka har ofta en avgörande betydelse både för individen och processens genomförande. "Förtroendeskapande relationer och likvärdiga möten", de personliga relationerna är mycket viktiga, handledaren och deltagaren är som ett team som jobbar mot ett gemensamt mål. "Att lära tillsammans", handledaren

är lyhörd och öppen för olika individanpassade lösningar. Deltagaren har också möten med andra i samma situation, för att utbyta erfarenheter och lärdomar. "Tro på kapacitet och potential", inom projektet har man tron att alla som deltar kan nå sina mål, hur svåra grundförutsättningar de än har. Det är en filosofi som ligger till grund för hela projektet.

Tid är en viktig faktor

En stor del av projektdeltagandet utgörs av praktik eller arbetsträning.

- Genom att handledaren hela tiden finns närvarande och stöttande kan missförstånd, feltolkningar och sådant som annars kan stjälpa praktiken, snabbt fångas upp och redas ut. Handledaren finns med deltagaren under 6 månader i snitt, ibland upp till ett år om det behövs. Tid är en viktig faktor för den här gruppen, säger Samuel.

Det har också visat sig att många deltagare har ett stort behov av att berätta "sin historia" i början av deltagandet, man kan ha upplevt svårigheter under många år och har ett behov av att förklara varför man befinner sig där man befinner sig. Att projektet tar sig tid att lyssna kan hjälpa deltagaren att bearbeta sina tidigare problem och gå vidare till en ny fas i livet.

Över 40 procent har gått vidare till sysselsättning

Hittills har projektet lyckats bra med en målgrupp som annars i väldigt låg utsträckning har kunnat gå från aktivitetsersättning till arbete eller studier. Genom projektet har hittills 41 procent av deltagarna gått vidare till sysselsättning i form av arbete eller studier. 50 procent för kvinnor och 34 för män. 26 procent har gått till arbete och 15 procent till studier.

En annan förklaring till projektets framgång som Samuel nämner är den fria och flexibla roll de kan ha som en fristående idéburen organisation när de driver ett socialfondsprojekt, till skillnad från många myndigheter.

- Många myndigheter har en kontrollerande funktion och styrs av förutbestämda regelverk som deltagarna kan ha svårt att passa in i. Deltagarna upplever det som en fördel att ha direktkontakt med oss, en samhällsfunktion som de inte ser som kontrollerande utan bara stöttande, säger han.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Svenska
ESF-rådet

